



Experientia

**PROGRAM K ZAMYŠLENÍ
A VZÁJEMNÉMU SDÍLENÍ**

První svazek

Oddíly 1 až 5

OCSO

Schváleno Generální kapitulou 2017

OBSAH

První svazek

1. Úvod
2. Již ušlá cesta
3. Touha oprostění od tužeb
4. Imago Dei: Lidská bytost stvořená podle Božího obrazu
5. Schola Dilectionis: Klášter, škola lásky

Druhý svazek

6. Plození
7. Modlitba
8. Oproštění
9. Energie naděje
10. Cisterciácká tradice

Logo Experientie navrhla Matka Giovanna Garbelli
(Matutum)

PRVNÍ ODDÍL

ÚVOD

PŘEDMLUVA



Dom Eamon Fitzgerald
Generální opat

Jednou z věcí, které si na tomto programu zvláště cením, je způsob, jakým spatřil světlo světa. Já sám jsem byl zainteresovaným divákem a svědkem jeho zrodu, a to počínaje Generální kapitulou v roce 2014. Pro mě doslova a do písmene vyjadřuje evangelijní podobenství o hořčičném zru.

Během shromáždění Ústřední komise na konci Generální kapituly 2014 byla sestra Marie Mouris z Val d'Igny zvolena Ústřední tajemnicí pro formaci. Jejím prvním úkolem bylo zjistit, co se na Kapitule probíralo ve věci formace stejně jako potřeb jednotlivých komunit v této oblasti. Aby získala informace z první ruky, obrátila se písemně na opaty a abatyše s otázkou ohledně jejich potřeb a tužeb. Zároveň se jich zeptala, zda by mohli doporučit některé členy svých klášterů, kteří by byli schopni a ochotni pomoci komunitám, jež to potřebují. Mezi reakcemi na její dopis se objevil návrh založit oběžník, který by šířil informace o tom, co se děje jak v jednotlivých regionech, tak samotných komunitách v oblasti formace – jaká se pořádají setkání, kurzy či jiné semináře.

Myšlenka byla vzápětí uvedena ve skutek, a tak dnes Newsletter pravidelně koluje mezi řádovými sekretáři pro formaci a ještě dál. Tato iniciativa se setkává s velkým ohlasem. Umožňuje šíření informací, podněcuje reflexi a posiluje jak vzájemnou komunikaci, tak vztahy mezi jednotlivými sekretáři, což zároveň zlepšuje i jejich spolupráci.

Sestra Marie naslouchá a také přemýšlí. Během roku 2015 vznesla otázku: „Jak můžeme přivést kláštery v regionech k přemýšlení nad pocitem ohledně formace, který byl vyjádřen během Generální kapituly 2014?“ To, na co narážela, bylo vyjádřeno pomocí otázky, již vznesl jeden z účastníků Kapituly: „Jakým způsobem můžeme pěstovat celkovou náboženskou formaci?“ Sestře Marii se podařilo přimět sedm opatů a abatyší, aby se k tomuto tématu vyjádřili písemně na základě vlastní zkušenosti. Z jejich textů vznikla malá sbírka, která se setkala s vřelým přijetím.

Náš Formační program (Ratio Institutionis) hovoří o komunitě, která je „formující“. Toto prohlášení spojené s osobním přesvědčením sestry Marie stejně jako zkušeností některých oblastních shromáždění vedlo k myšlence, že by bylo dobré jednoduše požadovat průběžnou formaci bratří a sester všeho věku. Tím by se nám naskytl příležitost společně se navrátit k našim cisterciáckým kořenům, prohloubit vlastní identitu a také by to podpořilo individuální studium spolu s lectio.

Ústřední komise při zasedání v roce 2016 tuto myšlenku během diskuze nad zprávou sestry Marie podpořila a doporučila jí, aby našla osobu s nezbytnými schopnostmi a zkušenostmi, která by na takovýto projekt dohlížela. Komise pro tuto úlohu navrhla otce Michaela Caseyho z opatství Tarrawarra a on velkoryse souhlasil. Pod jeho vedením vznikla pracovní skupina, s níž společně vytvořili program. Sestra Marie představila s určitými detaily na Generální kapitule 2017 jeho obsah a stejně tak i

metodu. Účastníci kapituly mu tehdy svými hlasy vyjádřili sympatie a podporu coby projektu, který si zaslouží být představen řádovým komunitám.

Název programu zní Experientia. Jeho cílem je přivést dnešní mnichy a řeholnice k zamyšlení nad jejich zkušeností s mnišským životem a následně tuto zkušenost konfrontovat se zvolenými texty cisterciácké a mnišské tradice. Tak bude moci tato dlouhá zkušenost prověřená naší tradicí osvětlit naši současnou zkušenost a dodat nám v hojné míře povzbuzení, motivaci, zorientování se v našem způsobu žití cisterciácké milosti ve světě dneška. Bylo definováno devět oblastí zkušenosti, které odpovídají důležitým aspektům lidského a mnišského života. Tady jsou některé z nich: „již ušlá cesta“, „touha oproštěná od tužeb“, „komunita“, „modlitba“ nebo třeba „umenšení“. Jak tyto názvy jasně ukazují, program se netýká jen mnichů a řeholnic se zvláštním talentem pro studium, absolventů univerzit či intelektuálů mezi námi, ale je určený i těm zcela obyčejným řeholníkům. Ve své podstatě chce tento program zkrátka a dobře podnítit k zamyšlení nad autentickým lidským prožitkem, a jak ho mají dobře žít mniši a mnišky náležející k této zvláštní tradici evangelijního života, jak ho vyjadřuje Řehole svatého Benedikta a cisterciácká tradice.

Rád bych zde vyjádřil svou vděčnost otci Michaelovi a členům skupiny, která tento program vypracovala, stejně jako těm, kteří při jeho uskutečnění sehráli nějakou roli. Jde o projekt v měřítku našeho řádu, a to jak ve svém pojetí, tak v realizaci. Je plodem jednoduchosti, bez nějaké domýšlivosti. Zrodil se z ducha naslouchajícího a pozorného, sytil se láskou k našemu cisterciáckému charismatu, který je žitý ve vší své rozmanitosti jak světem, tak rozumností, jasností jeho myšlenek a povolností. Všele jej doporučuji všem řádovým komunitám. Kéž Experientia nalezne přijetí v našich kláštorech nejen coby doplněk našich knihoven a archivů, ale jako nástroj k dobré

práci, který nám umožní žít naše životy v dnešním světě s radostí a zápalem, ve společenství lásky Kristovy. Kéž nás všechny společně dovede do věčného života!

ÚVOD



Otec Michael Casey (Tarrawarra)

Narozen: 27. června 1942

Vstup do řádu: 2. února 1960

Email: Experientia.editor@gmail.com

Tento program byl pojatý jako pomůcka pro průběžnou formaci v klášterech mnichů a mnišek Cisterciáckého řádu přísné observance. Jak jeho titul napovídá, ústředním bodem tohoto programu je zvláštní mnišská zkušenost (francouzsky *expérience*) každého jednotlivce. Zve nás všechny k četbě „knihy zkušeností“.

Jeho hlavní cíle jsou následující:

1. Pomoci vám zamyslet se nad vlastní mnišskou zkušeností a nalézt slova, která by vyjádřila, co jste během svého mnišského putování prožili.
2. Nashromáždít podklady pro jednoduchou mnišskou autobiografii, nad kterou byste následně mohli přemýšlet a rozšířit ji.
3. Na základě textů naší cisterciácké tradice pozorovat, jak se v nich zrcadlí vaše vlastní zkušenost.

4. Odhalit podobnosti mezi vašimi vlastními prožitky a zkušenostmi jiných členů řádu, zvláště těch z jiných kultur.
5. Umožnit vám najít dostatek sebedůvěry, abyste dokázali sdílet některé své zkušenosti se členy vaší komunity či s dalšími mnichy a mniškami řádu.

Tento program je pojatý také tak, aby každá komunita (a do určité míry i každá osoba) mohla přizpůsobit jeho obsah své vlastní konkrétní situaci.

KNIHA ZKUŠENOSTÍ

Abyste zachovali své osobní myšlenky, radíme vám je raději sepsat ručně do zvláštního sešitu, než je ťukat do počítače. Hlavní záměr není vytvořit něco, co by pak ostatní četli po způsobu blogu, ale vést si osobní deník a tím rozvíjet svou vlastní reflexi. Tím zachytíte, jak se vaše myšlení v čase vyvíjí. Toto písemné zachycování myšlenek zpomaluje proces a díky němu se jistá latentní témata ve vašem uvažování projeví navenek. Jde o určitou formu meditatio. Poněvadž vaše zápisky nebude nikdo jiný číst, můžete být naprosto upřímní. Není žádný důvod provádět jakoukoliv cenzuru vašich aktuálních pocitů. Stejně tak není potřeba snažit se o nějaký literární výkon. Takový způsob psaní může být školou sebepoznání a nakonec i školou moudrosti.

Vedle odpovědí na položené otázky vás může těšit sepsat další úryvky z materiálu předkládaného tímto programem, zvláště pokud se podobá vaší vlastní zkušenosti či doplňuje, co jste sami napsali. Je možné, že během času, který budete věnovat této reflexi, vám zarezonují vaše vlastní myšlenky v liturgii hodinek, v textech, které užíváte pro lectio divina, nebo v

jiných čteních. Také toto můžete zaznamenat do sešitku s vaším osobním pokladem.

METODA

Program je rozdělený do 10 oddílů. Nejprve jsme chtěli na každý oddíl vyhradit jeden měsíc, ale po diskuzi na Generální kapitule bylo rozhodnuto, že program bude flexibilní a každá komunita si bude moci zvolit svůj vlastní rytmus.

1. Úvod
2. Již ušlá cesta
3. Touha osvobozená od tužeb
4. Imago Dei: lidská bytost stvořená podle Božího obrazu
5. Schola Dilectionis: klášter, škola lásky
6. Plození
7. Modlitba
8. Umenšení
9. Energie naděje
10. Cisterciácká tradice

Po Úvodu, který poněkud vybočuje z řady, je každý oddíl strukturovaný stejným způsobem:

1. Krátké uvedení, podávající všeobecný přehled obsahu kapitoly.
2. Série sedmi otázek určených k osobní reflexi. Některým z vás bude vyhovovat každé z nich věnovat jeden den v týdnu. Jiným se může zdát vhodnější soustředit se pouze na jednu či dvě otázky, které vás osloví a vzbudí zamyšlení. Nejedná se o examen! Otázky nemusíte zodpovídat v daném pořadí, ale jednotlivé otázky mohou posloužit k prohloubení reflexe. Neexistují žádné „správné“ nebo „špatné“ odpovědi.
3. Studovanému textu cisterciáckého autora (viz následující bod) předchází úvod o 1000 slovech, jehož autorem je některý

člen řádu. Úkolem tohoto úvodu je propojit daný text s vaší osobní zkušeností a tradicí. Vzhledem k tomu, že těchto přispěvatelů je padesát, není moc pravděpodobné, že budete se všemi vždy plně zajedno. Navrhujeme vám proto jednoduše vnímat, co říkají, a rozvažovat nad jejich mnišskou zkušeností v její rozmanitosti mužské a ženské, generační, v rámci různorodosti kontinentů a kultur.

4. Kázání nebo jiný text srovnatelné délky některého z našich cisterciáckých autorů 12. či 13. století.

5. Sedm krátkých citací, které slouží k doplnění, vysvětlení té či oné části textu či k nastolení paralely.

6. Čtyři zamyšlení o 250 slovech sepsaná různými členy řádu, která reagují na text ve světle osobní zkušenosti těchto autorů.

7. Pozvání k tomu sepsat krátkou osobní syntézu o tom, co jste při práci s daným oddílem objevili. Cílem je vaše vlastní obohacení. Některým se možná bude zdát vhodné postavit na tom vzájemné sdílení, ať již uvnitř vlastní komunity nebo s dalšími členy řádu.

NEPOSPÍCHAT

Aby mohl nést program ovoce, je nutné, aby každý mnich i mniška věnovali určitý čas pozorné četbě a následné reflexi. Nejde o to mít za sebou co nejrychleji každou část programu, abyste mohli přistoupit k dalším, domněle, důležitějším úkolům. Ideálním způsobem, jak z programu co nejvíc vytěžit, je věnovat mu nejen určitý čas, ale s uvedenými otázkami v sobě zůstat po celý den, rozvažovat nad nimi do hloubky. Tím se stanou podkladem a pozadím pro naše lectio, modlitby a liturgie. Jak všichni ze zkušenosti víme, věci pak mohou z podvědomí vystoupit, i když se zrovna zabýváme něčím jiným: při práci, během pauzy nebo dokonce při odpočinku. Když budete s druhými sdílet své zkušenosti a vzpomínky,

může je to pomoci zakomponovat do obrazu, který si vytváříte sami o sobě. Je pravděpodobné, že s přibývajícimi lety zjistíme, že naše interpretace různých událostí se časem mění, a i to může přispět k našemu úsilí o moudrost.

Na konci každého oddílu budete všichni vyzváni k tomu zaslat krátké zamyšlení ve vlastním jazyce (přibližně o 250 slovech) vedoucímu editorovi. Tato vaše zamyšlení budou uvedena na konci obou souborů po 5 oddílech a tímto způsobem zpřístupněny členům řádu.

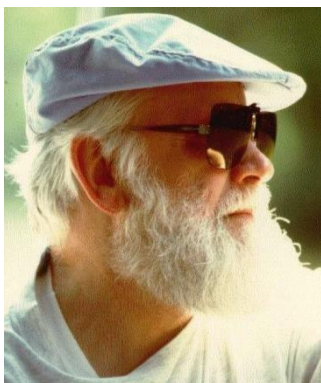
Pokud vše půjde podle plánu, měl by program mít na každého z nás dvojitý účinek. Více si budeme uvědomovat jedinečnost vlastní duchovní cesty, ale také nás jistě překvapí, nakolik se liší naše zkušenosti od zkušeností mnichů a mnišek žijících v jiných podmínkách, jež jsou velmi odlišné od těch našich. V průběhu programu se setkáme se zhruba 50 mnichy a mniškami z celého světa. Dojde tak určitým způsobem k aktualizaci Charty caritatis: necht' mniši a mnišky z různých koutů světa, ač rozdělení tělesně, mohou být nerozlučně spojeni duchem.

FORMA PRVNÍHO ODDÍLU

Tento oddíl je jiný než ty následující. Skládá se ze dvou esejistických textů. První, jehož autorem je D. Armand Veilleux, uvažuje o tom, že i v budoucnu může existovat jistá forma existence našeho řádu a předkládá fiktivní historii mnišství první poloviny 21. století. Druhý text, který napsal D. Bernardo Bonowitz, ukazuje způsob, jakým první cisterciáci pojímali oblast zkušenosti. Tyto dva eseje nás zvou k pohledu dopředu i zpět. Tímto způsobem budeme mít možnost pohlédnout na svou současnou situaci s větší průzračností. Po každém z těchto esejů bude následovat několik jednoduchých

otázek vyzývajících čtenáře k zamyšlení nad těmito příspěvky na základě vlastní zkušenosti a k sepsání krátké odpovědi.

KRÁTKÁ HISTORIE BUDOUCNOSTI MNIŠTVÍ



Dom Armand Veilleux (Scourmont)

Narozen: 1937

Vstup do řádu: 1955

Email: A.Veilleux@chimay.com

--

Opatství Mont du Secours, 9. listopadu 2057

Mnišství prošlo v průběhu první poloviny 21. století poněkud překvapivým a často nečekaným vývojem. Stejně jako během dvou předcházejících tisíciletí byl jeho vývoj poznamenán rozvojem společnosti a církve, přičemž totéž platí i opačně.

Na konci prvního půlstoletí třetího tisíciletí existuje velké množství malých komunit, jež často čítají sotva desítku

mnichů či řeholnic. Obvykle se jedná o osoby obdařené silnou osobností, jež mají svou pevnou kotvu v osobním vztahu s Kristem. Uvnitř každé komunity spojuje její členy intenzivní bratrské společenství, aniž by museli vykonávat mnoho věcí společně. Tyto komunity žijí hlubokou samotou, která není izolací ani absencí vztahů, ale vyznačuje se kvalitou vztahů, pro něž se rozhodnou.

Mezi sebou navzájem a s okolím si tyto komunity vytvářejí množství forem součinnosti, přičemž žijí střídmě, bez zásadního hmotného vlastnictví. Často obývají pronajaté prostory a vydělávají si na živobytí obyčejnou prací, a to buď ve vlastní režii, nebo se nechávají zaměstnávat. Tyto mnišské komunity jsou různými způsoby provázány s jinými typy církevních organismů či s dalšími formami komunitního života – světskými či náboženskými.

Co způsobilo, že vývoj dospěl právě sem? Ač se to zdá zbytečně říkat, je to v první řadě tím, že církev prošla na začátku tohoto období radikálními proměnami. Na Západě postupně vyhasl určitý sen o demokracii, který totalitní vlády původně nedokázaly potlačit. Stalo se tak za všeobecného příklonu k pravici a celé série státních převratů, takzvaně konstitučních. Vyvinula se nová forma společenských vztahů s názvem „třetí cesta“, již tak označili vizionářští papežové počátku tisíciletí. Církev, která po značnou část předchozích dvou tisíciletí vykonávala svou autoritu prostřednictvím společenské struktury spojené s politickými režimy, byla silně otřesena. Přestože se její společenská struktura (v dřívějších dobách nazývaná „křesťanstvo“) rozpadla, v síle neselhávající Kristovy přítomnosti se církev znovu vytvořila v jedno rozsáhlé společenství v podobě komunit. Někdejší pontifikové (tj. budovatelé mostů) byli vystřídáni velkými budovateli spojovacích můstků.

K překvapivému rozšíření mnišství v průběhu druhého tisíciletí došlo z velké části díky jeho zapojení do této církevní

struktury, obzvláště počínaje takzvanou gregoriánskou reformou 11. a 12. století. Ve zvratech počátků současného období mnišství málem zaniklo. Mnoho komunit a mnišských kongregací, jejichž početní a geografická expanze vytvářela slávu církve, totiž vymizelo. Pokud bychom to měli vyjádřit slovy vizionářského papeže počátku tohoto období, tato uskupení upřednostnila prostor (či prostory moci) před časem. Jiná nejen přežila, ale zakusila i nové oživení tím, že dokázala ve své křehkosti a vratkosti spatřovat milost a volání k tomu, důvěřovat časovým procesům a nechat tak své charisma utvořit do nové podoby. V tomto novém církevním uspořádání se řeholní komunity staly jakými ostrůvky niternosti, společenství, otevřenosti a radosti. Přijímají život od všech ostatních prvků tohoto rozsáhlého organismu a stejně tak ho i samy dávají. Jejich niternost se promítá i do všech periferií.

Jakým způsobem se v těchto společenstvích žije samota, která je tak nezbytná pro mnišský život? Děje se to především uvnitř onoho koutu srdce, ve kterém každý neustále vede dialog, při němž od Boha dostává své jméno. Starší to nazývali ustavičnou modlitbu, jež je mnišskou formou modlitby par excellence. Tuto samotou lze následně žít ve všech okamžicích, kdy sami sobě umíráme, jako jsou rozličné každodenní volby, v nichž se musíme rozhodovat (sami před Bohem) pro věnost Kristovu povolání. Právě toto je ustavičná konverze. Tu žijeme také skrze přijímání všech konkrétních požadavků, jež vycházejí z rozhodnutí žít evangelium spolu s ostatními v rámci společné řehole. To je poslušnost. V tom všem se mniši a řeholnice naší doby neliší od těch, kdo žili v předchozích tisíciletích.

Samota není křesťanská a dokonce není ani reálná, pokud netvoří druhou tvář společenství. A právě zde se jedná o něco nového. V duchovním řádu věcí stejně jako tom hmotném vymizely instituce, jež se rozhodly pro život v naprosté

soběstačnosti. Ty, jež si zvolily soběstačnost částečnou, mohly i nadále jakž takž přežívat. Naopak ty, jež se rozhodly jít cestou života ve vzájemné spolupráci, se začaly rozvíjet, a to často ve značné křehkosti, kterou však radostně přijaly. Jde o vzájemnou spolupráci uvnitř mnišské komunity, mezi jednotlivými komunitami v rámci mnišských kongregací, případně s jinými církevními organismy nebo okolní občanskou společností. Spolupráce jako každý mezilidský vztah vyžaduje, aby každý respektoval jak identitu vlastní, tak všech ostatních. Dobrým příkladem z počátku tohoto období může být komunita z Tibhirine.

Jakým způsobem probíhá v těchto mnišských buňkách formace? Po každém kandidátovi se vyžaduje, aby byl výraznou osobností a měl zcela zřetelnou duchovní identitu. Úloha „formátorů“ (užijeme-li tradičního označení, které však není příliš vhodné) spočívá konkrétně v tom, že napomáhají rozvíjení této identity. Komunitu nevytváří shluk jednotlivců, ale lidské společenství. Nově příchozím se pomáhá v tom, aby se v rámci své osobnosti, již dostali od Boha, stávali čím dál více sami sebou a zároveň v rámci své komunity stále hlouběji vstupovali do společenství nejen se svými bratry či sestrami, ale také s církví, světem a celým vesmírem.

Studium velkých učitelů minulosti a starých děl je pro zařazení se do živoucí tradice jistě nezbytné, ale samo o sobě nestačí. Ti, kdo se spokojili pouze s tímto, vytvořili jakési tábory duchovních uprchlíků, které následně zanikly. Živé komunity jsou ty, které prostřednictvím pohledu do minulosti dokázaly tuto dlouhou tradici propojit s živou tradicí církevního společenství dneška. To se obrací k světu, do nějž bylo vysláno coby nositel Poselství.

Kristus slíbil, že bude ve své církvi přítomný až do konce časů. Mnišství se může o tento příslib opřít do té míry, v jaké samo žije v harmonickém souzvuku se soudobou církví.

ZAMYŠLENÍ

1. Napište tři body, které se vám v tomto textu zdají nejdůležitější.
2. Nakolik odpovídá všeobecný náhled tohoto zamyšlení vaší vlastní zkušenosti s mnišským životem?
3. Chtěli byste doplnit něco dalšího?
4. Máte na některé body v tomto textu jiný pohled?



CISTERCIÁCKÝ ZKUŠENOSTNÍ PŘÍSTUP



Dom Bernardo Bonowitz (opat kláštera Novo Mundo)

Narozen: 30. dubna 1949

Vstup do řádu: 8. září 1982

Email: mosteirotrapista@gmail.com

Pro cisterciácké otce není cílem duchovního života náboženská zkušenost, obzvláště ne ony zvláštní zkušenosti, které se někdy nazývají „mystickými zážitky“.¹ Cílem duchovního života je úplné završení Božího plánu spásy v životě člověka, jak to vyjádřil apoštol Pavel:

Které předem vyhlédl, ty také předem určil, aby přijali podobu jeho Syna, tak aby byl prvorozený mezi mnoha bratřími; které předem určil, ty také povolal; které povolal, ty také ospravedlnil, a které ospravedlnil, ty také uvedl do své slávy. (Římanům 8,29-30 BJ).

¹ Anglický výraz “peak experience“, který můžeme přeložit jako „mimořádná zkušenost“ obsahuje představu vrcholku, maxima a zároveň implikuje omezenou dobu trvání.

Objevujeme v sobě Boží lásku, která pracuje k uskutečnění tohoto plánu: probouzíme se vůči němu, otevíráme se mu, snažíme se s ním spolupracovat. Jsme poháněni láskou k Bohu, jež rezonuje s láskou, kterou má Bůh k nám, a odpovídá na ni. V tom spočívá naše základní zkušenost – jsme zasaženi Boží láskou a touhou tuto lásku opřevzat (redamare). Tato zkušenost vždy obsahuje vědomí, že „Bůh napřed miloval nás“ (1Jn 4,19 – verš, který naši cisterciáckí otcové neustále citují).

Poněvadž se duchovní život v první řadě týká uskutečnění Božího plánu, nesmějí být metafory užívané k popisu tohoto procesu, zvláště ty z Písň písni (například „tři polibky“ v SCt 1-8 sv. Bernarda), interpretovány v první řadě v rovině subjektivní a citové, ale teologické. Takto se odkazují k dějinám spásy, které se naplňují v církvi a každém z nás. Proslulé vize svatého Bernarda v extázi smysl těchto textů zcela věrně nevyjadřují.

Pozornost a zájem cisterciáckých otců obzvláště vzbuzovala organická a dynamická povaha tohoto završení naší spásy. Všichni vypracovali jakási schémata tohoto procesu. Jeden z jejich nejlepších příkladů se nachází v Bernardových Kázáních na Píseň písni, kde hovoří o třech polibkách a trojím pomazání. Tři polibky popisují přetvářející Boží působení uskutečněné v Ježíši Kristu ve třech hlavních etapách:

- 1) Boží odpuštění a smíření pro hříšníka, při němž Boží milosrdenství vítězí nad Boží spravedlností.
- 2) Obnova ve svatosti života, kterou Bůh dává omilostněným hříšníkům, díky čemuž znovu nacházejí své opravdové lidství.
- 3) Božský dar Ducha Svatého obnovenému rozumu a srdci člověka, které mu umožňují účast na Boží moudrosti a lásce (a schopnost na základě nich jednat).

Trojí pomazání se na druhé straně zaměřují na ohlas ve zkušenosti a odpověď na to, co Bůh uskutečnil v oněch třech fázích.

- 1) Pocit obavy a vnitřního neklidu způsobený vědomím vlastních hříchů a trestu, který za ně zasluhujeme, jenž ustupuje lítosti a radosti z toho, že nám bylo odpuštěno.
- 2) Obvyklý sklon k díkůvzdání a chvály za nové stvoření, které v nás Bůh velkoryse uskutečňuje.
- 3) Obvyklé „setrvání“ v Lásce a její vytrysknutí v nás (této Lásky, kterou jsme obdrželi coby dar Ducha), namířené směrem k Bohu a zároveň k církvi.

V tomto vývoji je pohyb vždy nasměřovaný vstříc vzrůstajícímu spojení mezi Bohem, který zachraňuje, a osobou, které se záchranu dostává. Plnost tohoto spojení v současném životě je „jednotou Ducha“, v níž lidská bytost pod neustálým vlivem Ducha Svatého přijímá a osvojuje si jeho vnuknutí, a kde se život jedince stává neustálým přitakáváním a uskutečňováním toho, co tento přijal, v životě, který je naprostou poslušností a zároveň naprostou svobodou. Zde je vzdálenost mezi Boží spásou a lidskou zkušeností s ní téměř úplně překlenuta.

Jednu z nejzajímavějších předtuch cisterciáckých otců představuje ta, že zakoušení Boha se nikdy neděje izolovaným způsobem, ale je vždy spojeno se zakoušením sebe sama, bližního a společenství. Zkušenost se sebou samým se typicky popisuje jako „sebepoznání“. Otevření se Božímu konání má dva důsledky, zřetelně protikladné: pokoru a důstojnost. Když se staneme Bohu přístupní, cítíme, jak jsme pomalu vypuzováni ze středu vesmíru (vesmíru jak v obecné rovině, tak našeho vlastního kosmu), jak se „umensňujeme“. Stáváme se postupně stále menšími a méně důležitými.

Zároveň rosteme v zakoušení toho, že jsme stvořeni k obrazu a podobě Boží – obdařeni svobodou a rozumem, pověřeni k panování nad Božím stvořením, otevření transcendenci. V této důstojnosti je obsažena pokora, jež usmírjuje protiklady – je to vděčnost, že naše lidství není něčím autonomním, soběstačným, ale že vychází z našeho vztahu k Bohu a závisí na něm. Mimo tento stále obnovovaný vztah, toto neutuchající objetí, není naše lidství myslitelné. Právě toto je jedním z oblíbených Mertonových témat.

Pokora, která vychází z našeho otevření se Bohu, vede k nejdůležitějšímu objevu, k jakému můžeme dospět vzhledem k bližnímu: k objevení jeho blízkosti a naší vzájemné rovnosti. Ještě než jsme zakusili sebe sama ve své nepatrnosti, udělali jsme vše, co bylo v našich silách, abychom se od bližního distancovali a odlišili se od něj. Popřeli jsme a odmítli myšlenku, že jsme partneři, že jsme se zbytkem lidstva spojeni toutéž přirozeností (*socii naturae humanae*). Objev vlastní podobnosti s bratry a sestrami vede k zakoušení společenství s druhými. Parafrázujeme-li slova Pavlova listu Židům, jsou nám „podobní ve všem včetně hříchu, a to zvláště v hříchu“. Tato zkušenost jednoty s druhými začala tím, že jsme společně zakusili pád narušené lidské přirozenosti a zvláště v kontextu mnišské komunity se rozvíjí coby společenství milosti a nakonec i slávy (Baudouin de Ford).

Pokora a bratrská láska, které jsou ovocem života v Boží přítomnosti, se uskutečňují v našem návratu k samotnému Bohu. Pokora vede k tomu, že jsme schopni na sebe pohlížet takoví, jací jsme. Láska a její uvádění do praxe tento náš pohled očisťuje a činí náš zrak čím dál méně deformovaný. Existuje rozhodující stupeň průzračnosti a čistoty, který, je-li ho dosaženo, Bohu umožňuje pozvednout dotyčnou osobu k božským tajemstvím a učinit ji schopnou

„vidět“ Boha. Zde hovoříme o mimořádných zkušenostech, které se všeobecně označují jako mystické. Podle svatého Bernarda jsou vzácné, trvají krátce a vždy vycházejí z čisté Boží iniciativy. Neexistuje žádný určitý stupeň zběhlosti v askezi, morálce či bratrské lásce k „dosažení“, abychom měli díky němu právo na tuto zkušenost.

A tak jako je pro cisterciáky Boží „otisk“ nezbytný pro zakusení autentického sebepoznání, je i toto samotné sebepoznání, spjaté poznáním bližního v lásce, nezbytné pro zkušenostní poznání Boha.

Je důležité zdůraznit, že zakoušení Boha není pouze (či alespoň ne v první řadě) něčím, co se odehrává v životě jednotlivce, ale uskutečňuje se také v životě komunity. Pro autory jako Baudouin de Ford není cisterciácká komunita jen nějakým vágním shlukem osob, které by měly každá svou vlastní zvláštní zkušenost s Bohem. Duch Svatý byl vylit na komunitu jako takovou, spíše než na sérii jednotlivců. Ať už její členové dostali jakýkoliv dar, záměrem bylo, aby se o něj podělili s ostatními členy společenství. Tento ustavičný kruhový pohyb je usnadněn vylitím lásky, která je neoddělitelnou součástí každého uděleného daru. Je zde proto nutné říct, že pro Baudouina toto absolutní společenství v rovině darů mezi bratry a sestrami (včetně těch, které bychom mohli považovat za dary zcela osobní) je součástí samotného zakoušení Boha.

Na závěr by bylo dobré něco říci o zkušenosti, kterou tento opat s Bohem udělal. Aelredovu Pastýřskou modlitbu veskrze tvoří popis očištného a obnovujícího působení Božího „pohledu“ na opata, jenž se právě stává skutečným opatem. Tímto se ukazuje, nakolik skutečnost být takto „nahlížen“ u něj vytváří trvalou zkušenost, a to nejen proto, aby v klášteře

zastával Kristovo postavení, ale aby také zakoušel Kristovy vlastní pocity vůči členům komunity. Bernard hovoří o něčem podobném, když popisuje účinky třetího políbení, políbení Ducha Svatého: každý, jemuž se ho dostalo, se stává manželkou a matkou a zažívá natrvalo povinnost, touhu a schopnost vychovávat a přivádět ke zralosti ty, kteří byli svěřeni do jeho péče.

ZAMYŠLENÍ

1. Napište tři body z tohoto textu, které se Vám zdají obzvláště důležité k zamyšlení
2. Jak se tento všeobecný přístup dotýká Vaší vlastní mnišské zkušenosti?
3. Chtěli byste k tomu něco dodat?
4. Je v tomto textu něco, na co nahlížíte jiným způsobem?

LITERATURA K HLUBŠÍMU STUDIU

Bernardo Bonowitz, "The Role of Experience in the Spiritual Life," *Analecta cisterciensia* 46 (1990), s. 321-325.
Emmanuel Falque, *Le livre de l'expérience d'Anselme de Cantorbéry à Bernard de Clairvaux* (Paris : Cerf, 2017).

Autorský tým Experientie :
D. Guillaume, s. Marie, s. Maria Francesca, br. Cassian, o.
Michael, o. Mauricio



DRUHÝ ODDÍL

JIŽ UŠLÁ CESTA

JIŽ UŠLÁ CESTA

V této části po vás chceme, abyste se zamysleli nad minulostí vašeho povolání, znovu si promítli první události, které vás přivedly do kláštera, a co se v průběhu této doby odehrálo. Máte pocit určitého směru ve vašem životě, jako by se postupně objevila táhnoucí se červená nit? Možná vás toto retrospektivní cvičení přivede k určité moudrosti a vděčnosti. Zde je tedy několik otázek, které se pokuste si zodpovědět a následně porozjímejte nad podobenstvím o „královském synu“ svatého Bernarda. Jde o podobenství, které dokládá jeho způsob vnímání vývoje mnišského života od jeho počátků až do slavného konce.

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ

1. Jaké byly počátky mého mnišského povolání?
2. Co jsem hledal(a), když jsem do kláštera vstupoval(a)? Nalezl(a) jsem to zde? Zažil(a) jsem příjemná překvapení? Zakusil(a) jsem okamžiky milosti? Byla i období útlumu?
3. Zažil(a) jsem krizová období? Jaké faktory je způsobily? Co z nich vzešlo? Jaké stopy (pozitivní či negativní) tyto krize zanechaly v mém životě?
4. Zůstaly v mém životě nějaké oblasti, které se dostatečně nerozvinuly? Cítím se v něčem neuspokojeně? Jsem tím frustrovaný(á) či ostatním závidím? Jakým způsobem jsem konkrétně tyto negativní pocity vyjádřil(a)? Považuji se za oběť?

5. Jakým způsobem prožívám zklamání? Pociťuji dlouhodobou zatrpkllost? Plyne z toho pocit vzdálenosti od zbytku komunity?

6. V jaké etapě se v současnosti nacházím? Kde se cítím právě teď nejvíce sám sebou? V kostele? V refektáři? Při práci? V křížové chodbě? Ve své cele? V domě pro hosty? Či jinde? Prolíná se má osobní identita s mým mnišským povoláním? Do jaké míry?

7. Změnila se má očekávání nějak? Co čekám od své mnišské budoucnosti?

ÚVOD K PRVNÍMU PODOBENSTVÍ



Michael Casey (Tarrawarra)

Narozen: 27. června 1942

Vstup do řádu: 2. února 1960

Email: experientia.editor@gmail.com

Svatý Bernard svá Podobenství pravděpodobně pojal jako jednoduchou pomůcku k instruování mladých mužů, kteří vstupovali do jeho kláštera. Mnoho z nich pocházelo z řad rytířstva a mnohem víc je zajímaly příběhy než abstraktní rozpravy o hodnotách mnišského života. Bernard se k nim snížil, ale přidal do těchto příběhů také nemálo závažnějších věcí, aby nově příchozí seznámil s charakterem mnišské spirituality a poskytl jim hrubý náčrt toho, jakým směrem by se měl jejich život v klášteře rozvíjet. Máme je číst jako příběhy a po celou dobu ponechat naše emoce vystupovat a být našimi průvodci. Můžeme si během četby poznamenat všechny nejrůznější biblické odkazy, které Bernard do vyprávění umístil, stejně jako používání slovníku typického pro mnišskou spiritualitu.

Teprve v posledním odstavci dostáváme klíč k celkovému porozumění. Bernard nejdříve uvádí coby cíl cesty „svobodu“. Jde o přechod od otroctví silám podvědomí k plné svobodě Božích dětí. Tuto cestu rozděluje do čtyř fází. V té první mladý muž upadá do svých obvyklých hříchů. Z nich je osvobozen Božím působením (tento okamžik se pravděpodobně překrývá se vstupem do kláštera) a praktikováním různých ctností. To ho postupně vede až na samý práh kontemplativní zkušenosti. Zde ho však čeká překvapení. Zápas, o kterém si myslel, že ho má již dávno vyhraný, propuká nanovo. Zde přímým způsobem zasahuje Bůh a zachraňuje ho z bezprostřední katastrofy. Zde je vítězné zakončení:

Všechny tyto fáze můžete nalézt u těch, kdo prchají ze světa. Zpočátku jsou slabí a nezralí. Poté nastanou lepší dny a oni jsou uspěchaní a opovážliví. Když přijde ochablost, začínají propadat obavám a ztrácejí odvahu. Nakonec, když vstoupí do království Lásky, jsou obezřetní, zkušení a zdokonalení.

Bernard chápe mnišský život jako pohyb. Jeho dějiny začínají s královským synem v zahradě Eden, v zahradě venku, jež je obrazem vnitřní krajiny „ráje dobrého svědomí“. Královský syn pošetile odmítá rady, které dostává, a podlehne taedium, omrzlosti z dobrého a touze po něčem novém. Hledá něco, co ještě nezakusil, opouští zahradu Eden a ocitá se v temnotách. Prchá před tváří svého otce, skrývá se a bezcílne bloudí. Následně je vystaven pokušením, jimž vlivem své nezkušenosti nedokáže odolat. Podléhá a stává se zajatcem a otrokem svých zlovyků.

Tak se královský syn dostává do Kraje Cizosti, je uvězněn a odcizuje se sám sobě. Ocitá se ve vnitřním vězení zoufalství a beznaděje. Co je ještě horší, chybí mu sebepoznání a tak si

vůbec neuvědomuje, jak hluboko klesl. Nemá sílu se sám vysvobodit.

A právě to je chvíle, kdy zasahuje jeho otec. Zahajuje svou záchrannou akci a posílá pro jeho záchranu rozličné ctnosti. Nejprve posílá Bázeň, aby si nezkušený chlapec uvědomil vážnost situace. Poté přichází Naděje, aby se mu dostalo ujištění, že strach není proto, aby ho paralyzoval, ale motivoval. Následuje Touha, aby v něm vzbudila nadšení pro Boha. A nakonec je to celá série morálních ctností, jež jsou určeny k tomu, aby mu pomohly a chránily ho, zatímco postupuje na své dlouhé cestě ke svobodě.

Vše jde dobře a královský syn dospívá v bezpečí do zámku Moudrosti, kde je uložen na lůžko. Je to, jako bychom při příchodu do kláštera zakusili oddech, který si nárokuje tělo. Jakmile dojde k zdánlivému utišení prudkosti pokušení, objevuje se nové nebezpečí: samolibost a určité uspokojení z toho, že jsme dospěli na bezpečné místo.

Příměří však nemůže trvat dlouho. Proto nastává nový strašlivý útok, který nahání strach, úzkost a tíseň. Mladý mnich se v panice obrací k modlitbě, jejíž praktikování již dříve opustil. „Dlouho se snaží o modlitbu. Má velkou potíž ji nalézt uprostřed tak velikých nepokojů.“ Pro ústřední krize mnišského života neexistují snadná řešení. Mnich je ponechán vlastní nemohoucnosti a od Boha je natolik vzdálený, že se dokáže modlit, jen když se dlouho a úzkostně namáhá. Je to, jako by zapomněl jazyk modlitby a musel se ho znovu naučit.

Avšak Modlitba nakonec vytryskne a od Boha přichází pomoc. Královna Láska sestupuje, aby situaci uzdravila. Boží láska si vše podrobuje a chlapec se vrací do domu svého Otce, kde se mu dostává radostného a slavnostního uvítání.

Obraz mnišského života coby duchovního zápasu neupřednostňují všichni, ale je velmi tradiční. Podtrhuje skutečnost, že nejčastěji se bojuje za věrnost mnišskému povolání. V tomto příběhu Bernard upřesňuje, že nejsme zataženi jen do jediné bitvy. Čelíme celé sérii nejrůznějších výzev, z nichž každá od nás vyžaduje jinou odpověď. Děje se to, že jsme prostřednictvím těchto rozličných setkání formováni různými ctnostmi, které nás ve skutečnosti chrání před naší vrozenou slabostí a pomáhají nám při našem putování k Bohu. Jak to ukazují nejrůznější situace, každá ctnost nám může poskytnout dobrodiní. A my potřebujeme všechny ctnosti.

Nejdůležitější poselství tohoto příběhu se týká závěrečného útoku. Právě když se zdá, že vše probíhá hladce a že byl nastolen trvalý mír, vypukává nový a ještě lítější boj. Tváří v tvář jeho zuřivosti je královský syn bezmocný a nedokáže ho zvládnout. Nemůže ani volat o pomoc, protože se zdá, že ztratil dokonce i dar modlitby. Čelí bezprostřední zkáze, avšak navzdory tomu se udržuje tenká nit, díky které jeho modlitba stoupá vzhůru. Pomoc přichází shora a vše má šťastný konec.

Jestliže se necháme tímto příběhem oslovit, pravděpodobně se naučíme něco užitečného pro náš vlastní mnišský život, ať už se zrovna nacházíme v jakékoliv fázi.

BERNARD Z CLAIRVAUX, PRVNÍ PODOBENSTVÍ: KRÁLOVSKÝ SYN

1. Jeden velice mocný a bohatý král, všemohoucí Bůh, přijal za svého syna člověka, jehož stvořil a jemuž coby malému a křehkému dítěti dal za učitele zákon a proroky spolu

s dalšími vychovateli až do času jeho dospělosti, který král předem stanovil. Obdařil ho vším a vybavil ho množstvím rad, když ho ustanovil pánem pozemského ráje. Ukázal mu všechny poklady své slávy a slíbil, že mu na ní dá podíl, pokud s ním cele zůstane. Aby synovi nechybělo nic z majetků, jimiž ho otec obohatil, dal mu pak také svobodnou vůli, aby synem vykonané dobro bylo dobrovolné a ne vynucené. Když tak člověk dostal moc konat dobré jako zlé, omrzelo se mu všechno jeho vlastnictví v horečnaté touze poznat dobro i zlo. Opustil tedy s plným vědomím ráj, vydal se hledat věci nové, jež neznal, on, jenž doposud poznal pouze dobré. Zapomněl na zákony svého otce, opustil jeho učitele, pojedl ovoce ze stromu poznání dobra a zla, přestože mu to otec zakázal. Ten nešťastník pak prchl z Pánovy přítomnosti, ukryl se a začal se jako nerozumné dítě toulat po horách pýchy, údolích všetečnosti, přes pole volnosti, skrz lesy neřesti, bažinami tělesných rozkoší až k moři starostí tohoto světa.

2. Avšak pak jeden starý ničema uviděl toto revoltující dítě bez ochrany a vedení, jak se toulá daleko od domu svého otce. Přiblížil se k němu a rukou špatné rady mu podal jablka neposlušnosti, jako by si tak chtěl zajistit jeho souhlas. Pak se na něj vrhnul, povalil ho na zem, to znamená do pozemských tužeb, svázal mu nohy, to znamená náklonnosti duše, aby mu tím zabránil znovu vstát, a spoutal ho přetěžkými okovy lačnosti světa, jimiž obtěžkal také ruce jeho rozumu a oči jeho duše. Poté ho vložil do nádoby falešného bezpečí a za přesilného vání větru pochlebovačství, který rozpoutal, ho vedl velmi daleko do pásma rozporů. Avšak když toto dítě dospělo do země, která mu nepatřila, bylo nabízeno ke koupi v dražbě všem, kteří tudy procházeli. Naučil se pást vepře a jíst lusky, kterými je krmili. Zatímco si odvykl tomu, co se naučil předtím, učil se to, co doposavad neznal, tím myslím podlézavosti. Spoutaný v kobce beznaděje, v níž prodlévají jenom bezbožní, byl přiveden až k tomu, ó hrůzo, že pod

žernovem mlýna bezbožnosti drtil svou odměnu, kterou dostal výměnou za špatné svědomí.

3. Co se však mezitím dělo s jeho přemocným, přelaskavým a nanejvýš velkomyslným otcem? Mohl zapomenout na syna svého těla? Ne, ne, nezapomněl na něj, vůbec ne. Naopak se mu ho zželelo, měl soucit s jeho neštěstím, nařikal nad nepřítomností a ztrátou svého syna. Obrátil se na své přátele, donutil své služebníky, požádal všechny, aby se ho vydali hledat. Jeden z jeho služebníků jménem Bázeň se na přání svého pána spěšně vydal po stopách onoho uprchlého dítěte a našel královského syna v hloubi kobky pokrytého odporným nánosem hřichu, svázaného řetězy a obtěžkaného okovy zlovyků, šíleného neštěstím a přesto klidného a usmívajícího se ve své bídě. Svým hlasem a bičem ho přinutil se zvednout, vyjít ven a navrátit se k otci. Zahrnul toto nešťastné dítě takovým zmatkem, že zůstalo ležet polomrtvé na zemi, tváří přitisknutou k zemi. Po tomto prvním služebníkovi se k němu následně vydal druhý jménem Naděje. Ten když viděl, že Bázeň nedokázala pohnout královským synem z místa a naopak ho k němu spíš ještě pevněji připoutala a zdeptala ho, namísto, aby mu pomohla, přiblížil se tento druhý služebník k němu zvolna a pozvedl tohoto ubožáka z prachu. Vytáhl ho z kalu (1 S 2,8), pozvedl mu hlavu a pak mu šatem útěchy otřel oči a obličej a zvolal: Ach! Jak mnoho nádeníků tvého otce má chleba nazbyt, a ty tu hyneš hladem! Prosím tě, vstaň, vrať se k svému otci a řekni mu: Otče, přijmi mne jako jednoho ze svých nádeníků.“ Sotva ale přišel konečně trochu k sobě, řekl: Nejsi ty Naděje? Jak jsi mohla najít cestu do tak hluboké a strašlivé kobky mého zoufalství? – Ano, ano, jsem to opravdu já, odpověděla Naděje. Poslal mě k tobě tvůj otec, abych ti pomohla, a rozhodně ne, abych tě opustila, ale přivedla tě domů a to do samotného pokojíku tvé matky. On na to zvolal: Ó, ty sladká úlevo od bolestí, něžná útěcho nešťastníků! Ó ty, který nejsi nejmenší z tří služebníků, kteří setrvávají u králova lože, ty vidíš nesmírnou hloubku mého

žaláře. Vidíš mé okovy – je pravda, že od doby, co jsi zde, už se z velké části zpřetrhala a povolila. Vidíš nesmírné množství těch, kteří mě drží v zajetí, vidíš jejich sílu, rychlost a prohnanost. Jak je možné, že ses sem dostal? Avšak Naděje mu odpověděla: Ničeho se neboj, ten, který nám musí pomáhat, je plný milosrdenství. Ten, kdo za nás bojuje, je všemocný a je-li tvých tyranů bezpočet, čítají ti, kteří jsou s námi, ještě větší množství. Mimochodem, přivedl jsem ti od tvého otce koně, je to kůň touhy. Jakmile na něj vsedneš, budeš se pod mým vedením vzdalovat do bezpečí před všemi tvými nepřáteli. To pravila Naděje a rozprostřela na záda Touhy sladké pokrývky zbožného Uctívání, na podrážky královského syna připevnila ostruhy dobrých příkladů a pomohla mu vyšvihnout se na Touhu. Chyběla však uzda, která se ztratila ve spěchu při útěku. Kůň se ihned rozběhl, avšak bez uzdy, a Naděje klusala před ním a táhla ho za sebou. Bázeň se držela za nimi a pobízela ho bičem a voláním. Když to viděli, zhrozili se edómští pohlaváři, moábské vůdce zachvátilo chvění, všichni obyvatelé Kenaanu propadli zmatku (Ex 15,15). Kěž se chvění a hrůza na ně oboří v síle tvé paže, Pane, kéž znehybní jako kámen, než tvůj syn přejde, ten syn, kterého sis zamiloval. Ve svém zrychleném běhu bezpochyby uniknou, avšak nevyhnuli se několika nebezpečím, neboť prchali bez míry a rady.

4. V tom je předběhla Opatrnost, poslaná jeho otcem, jedna z nejkrásnějších princezen jeho paláce, a spolu s ní také Uměřenost. Opatrnost je v jejich běhu zastavila a sladce zvolala: Prosím vás, jen pomalu. Neboť sám velký Šalamoun pravil: „Kdo příliš rychle utíká, narazí.“ (Př 9,2). „Jestliže budete takto běžet, narazíte, a když upadnete, vydáte královského syna jeho nepřítelům, prince, jehož jste měli za úkol osvobodit. Neboť upadne-li, okamžitě na něj vztáhnou ruku. S těmito slovy vložila na Touhu, jež pěníla horkostí, uzdu zdrženlivosti a svěřila otěže Umírněnosti. Jelikož si Obava stěžovala, že se vlivem přibližování a síly nepřátel útěk zpomaluje, Opatrnost jí řekla: Ustup, Satane, jsi nám jen

předmětem pohoršení. Naší silou a slávou je Pán, on se stal naší spásou. Ostatně, již přichází Síla, chrabrá Boží voják, běží přes pole důvěry a v ruce třímá meč radosti. Nestrachujte se, říká, je nás víc než jich. Tak Opatrnost, rádkyně uvyklá radám nebeského dvora, vykřikne: Buďte opatrní, prosím vás, neboť podle slov našeho velkého Šalomouna, „Dědictví, na jehož počátku je nečestnost, nebývá nakonec požehnané.“ (Př 20,21). Utíkejte tedy, avšak ať je to s opatrností o nic menší, než je spěch; neboť ačkoliv podél cesty již není více nepřátel, i nadále po ní rozsévají pohoršení, na rozcestích, na křižovatkách a odbočkách. Budu proto kráčet před vámi. Tak se nevzdálíte nijak z cesty spravedlnosti a zanedlouho tak díky nám vstoupíte do tábora Moudrosti, který již od nás není vůbec daleko. Neboť o moudrosti se říká: „Chcete-li získat moudrost, učte se spravedlnosti.“

5. Avšak zatímco se takto chystají na cestu, Bázeň je pohání, Naděje je táhne, Síla ochraňuje, Umírněnost brzdí jejich kroky, Opatrnost je vede a osvěcuje, Spravedlnost jim ukazuje cestu a provází je. Královský syn se blíží k táboru Moudrosti, která při prvním příchodu nového hosta mu vychází vstříc a vítá tohoto cizince, který ji touží spatřit, a ještě na samotné cestě se mu ukáže s rozzářenou tváří. Pokora vyhloubila kolem svého tábora velmi hluboké příkopy, nad nimiž se až do oblak zdvihá velmi pevná a krásná zeď, zeď poslušnosti, již po celé její výšce zdobí příběhy dobrých příkladů, vymalované všude s obdivuhodnou zručností. K těmto zdem přiléhají hradby, z nichž visí tisíc štítů a všechny zbraně mocných. Brána řeholních slibů je doširoka otevřená, avšak klíčnick stojící na prahu nechá vstoupit jen ty, kteří jsou toho hodni a odhání ty, kdo si to nezaslouží. Nad bránou stojí také herold, jenž volá: „Nechť ten, kdo miluje moudrost, vstoupí a zde ji nalezne. Až ji nalezne, bude blahoslavený, dokáže-li si ji udržet.“ Zde královského syna bere za ruku a unáší ho v náručí Moudrost, jež mu přispěchala v ústřety, zde je obklopený veškerou pozorností králova služebnictva. Tak

vstupuje do pevnosti, jež se tyčí uprostřed města, kde si Moudrost postavila příbytek a vztyčila sedm sloupů, tam, kde podrobila národ svojí vládě, kde pod svou nohou drží velké a zpupné. Zde je syn uložen do lože Moudrosti, které obklopuje šedesátka nejstatečnějších vojáků Izraele s mečem u pasu. Je zde David se svými bubínky a sbory, strunnými a dechovými nástroji. Ostatní družičky nebeského kůru jsou zde také v radosti a jásotu, jež jsou větší kvůli hříšníkovi, který se dal na pokání, než nad devadesáti devíti spravedlivými, kteří pokání nepotřebují.

6. Tehdy zavanul velký vítr a přihnal se oheň, který zahalil celý dům a otrásl jím a vrhl zmatek do tábora moudrosti. Faraó se svými vozy a jezdci se totiž jal Izrael pronásledovat. Tak se spolu svorně uradili, uzavřeli proti tobě smlouvu stany Edomitů a Ismaelitů, Moábců a Hagrejců, Gebalu, Amónu s Amálekem, cizinci a ti, co sídlí v Týru (Ž 82,5 a 9). Ašúr, totiž d'ábel, tento velký ničitel, se k nim také přidal (Ibidem, 7). Město bylo zkrátka obleženo. Nástroje pokušení se zdvihají a nepřítel město ze všech stran svírá jako drak do své pasti a jako lev v otevřeném útoku. Shromažďuje své spojence, hází dovnitř zapálená dřeva, podkopává zdi, rozpoutává války, líčí pasti a vyhrožuje celému městu naprostým zničením. Uvnitř panuje všeobecný strach a úzkost v obavě z náhlého násilného vpádu nepřítele. Všichni jsou ustaraní, vrávorají jako opilci a hromadně pozbývají moudrosti. Všichni ve svém zděšení křičí k Hospodinu (Ž 106,26 a 27). Běží k pevnosti moudrosti, sdělují jí ony špatné zprávy a žádají o radu. Opatrnost se zamyslí a zeptá se Moudrosti, čeho je bezprostředně zapotřebí. Moudrost má za to, že je třeba rychle vyhledat pomoc u velkého krále. Kdo ho však v našem jménu půjde požádat, zeptá se Opatrnost. – Modlitba, odpoví Moudrost. A aby nijak neztrácela čas, nechť vsedne na koně víry. Již dlouho hledáme modlitbu a máme potíž ji nalézt uprostřed tak velkých zmatků. Modlitba pak vsedá na koně víry

a vydává se na cestu, jež vede do nebe. Nedá si pokoje, dokud nevstoupí do jeho bran za ustavičného vzdávání díky Bohu a chvalozpěvu (Ž 99,4). Tak věrná služebnice přistoupí s důvěrou k trůnu milosti a vylíčí celou situaci. Když se král dozví o nebezpečí, které podstupuje jeho syn, otočí se na Lásku, která sedí po jeho boku na tomtéž trůně: Koho mám tedy vyslat a kdo se zhostí toho, aby mu za mě pomohl? Ona však odpoví: Mě, pošlete mě, jsem připravená. Tehdy král odpoví: Jsi silná, zvítězíš a osvobodíš ho. Jdi a dělej, jak se sluší. V tom okamžiku se královna nebes vzdálila z Pánovy přítomnosti, celý nebeský dvůr se vydal po stopách Lásky a namířil si to k táboru, který se v okamžiku naplnil radostí a odvahou skrze svou samotnou přítomnost. Zklidnil emoce a utišil nepokoj, který v něm panoval. Světlo naděje znovu zazářilo v očích obležených nešťastníků a do srdcí i těch nejstrašenějších se znovu vrátila důvěra. Naděje, která již málem vyprchala, se zase znovu objevila. Síla, která byla téměř vymýcena, se obnovila a celé vojsko moudrosti dostalo znovu odvalu. Nepřátelé obléhající pevnost se začali podívat, odkud pochází radost, již zaznamenali v táboře nepřítelů. „Včera ani předevcírem tomu tak nebylo“, říkali si, ani zdaleka ne. Běda nám! To sám Bůh sestoupil do tábora, běda nám! Prchejme před Izraelem, neboť sám Hospodin bojuje na jeho straně (Ž 45,5). Během jejich útěku rozradostnil příval Boží milosti jeho svaté město a Nejvyšší posvětil svůj svatostánek. Bůh je uprostřed něj, takže městem nic neotřese a Bůh ho bude ochraňovat od samého rozbřesku. Národy jsou naplněny obavami a království pokořena, neboť Bůh zahřměl svým hlasem a země se otřásla. Hospodin zástupů je s námi a Bůh Jákobův je naším obráncem. A tak ho Lásky, královna nebes, se Synem Božím na ruku odnáší do nebe a přivádí k Bohu, jeho otci. Otec mu přibíhá v ústrety, hledí na něj jasným pohledem a laskavým hlasem zvolává: „Přineste ihned nejlepší oděv a oblečte ho; dejte mu na ruku prsten a obuv na nohy. Přiveďte vykrmené tele, zabijte je, hodujme a buďme veselí,

protože tento můj syn byl mrtev, a zase žije, ztratil se, a je nalezen.“ (Lk 15,22-24)

7. Ohledně záchrany našeho dítěte je nutné si povšimnout čtyř věcí. Nejprve je to jeho pokání, jde však o pokání bez energie. Na druhém místě jeho útěk, pošetilý a pouze dočasný. Za třetí jeho zápas s nepřítelem, je to ovšem boj ustrašený a rozechvělý. A na čtvrtém místě pak konečně vítězství, avšak tentokrát vítězství získané s chrabrostí a plně moudrosti. Hle, toto vše naleznete v každé duši, jež prchá před světem. Nejprve je zbavena všeho a bez pevného plánu uvízne na místě. Poté se urychleně a troufale vydá na cestu úspěchu. Následně ji vidíme chvět se a malomyslněť ve zkouškách. Až je nakonec toho všeho zbavena, dostává se jí poučení a dokonalosti v království lásky.²

² *Œuvres complètes de saint Bernard*, traduction nouvelle par M. l'Abbé Charpentier, Paris, Librairie Louis Vivès, Editeur, 9 rue Delambre, 1866, Tome Quatrième, p.102-106. Text převzat z : <http://www.abbaye-saint-benoit.ch/saints/bernard/tome04/opuscules/paraboles.htm>.

SEDM KRÁTKÝCH TEXTŮ

1

(Bernard) s důkladností bděl nad svou duší a ve svém záměru se snaží být vytrvalý. Vždy měl v srdci a často také v ústech tato slova: „Bernarde, Bernarde, kvůli čemu jsi sem přišel?“

(Guillaume de Saint-Thierry, *La vie de saint Bernard*, L. I, VI, in *La vie de S. Bernard premier abbé de Clairvaux, et Père de l'Église*, Paris, Pierre le Petit, 1663, s. 34.)

2

Ať jsi kdokoliv, znáš Boha, a pokud bys předstíral opak, podobal by ses lidem tohoto světa – byl bys lhář. Neznáš-li totiž toho, který tě sem přivedl, jak ses potom na toto místo dostal? Jestliže ho neznáš, jak ses mohl nechat přesvědčit, aby ses spontánně vzdal lásky těch, kteří jsou ti drazí, potěšení těla, marnosti světa, abys dal své zájmy Pánu, složil na něj veškerou svou starost. Na toho, od něhož sis nezasloužil nic dobrého, jen samé špatné, jak to dosvědčuje tvé svědomí? Ano, opakuji, co by tě mohlo přesvědčit, abys jednal takovým způsobem, kdybys nevěděl, že Bůh je dobrý k těm, kteří v něj doufají, k duši, která jej hledá, a že Bůh je něha a slitování, plný milosrdenství a pravdivý?

(Bernard de Clairvaux, *Sermon pour l'Avent* 3, 3, in *saint Bernard, Sermons pour l'année, Brepols / Les Presses de Taizé*, 1990, s. 54.)

3

Člověk, toto ušlechtilé stvoření, byl přece stvořen v rovině podobnosti, poněvadž byl utvořen k Božímu obrazu. Přestože se mu však dostalo důstojnosti, chyběl mu rozum a z oblasti

podobnosti sestoupil do nepodoby. Vskutku velké nepodoby: přechod z ráje do pekel, od anděla k zvířeti, od Boha k d'áblu. (...) Jaká hanebná proměna: vyměnit slávu za bídu, život za smrt, mír za válku, a být v tomto zajetí napořád. (...) Zlořečený pád: spadnout z bohatství do chudoby, ze svobody do otroctví, z odpočinku do lopoty...

(Bernard de Clairvaux, Sermon divers 42, 2, in saint Bernard, Sermons divers, t. II, Desclée de Brouwer, 1982, s. 11.)

4

Být vzdálen od tvé tváře znamená nacházet se v temné vášni. Když se od tebe vzdalujeme nebo se k tobě navracíme, neodehrává se to nikterak prostřednictvím kroků nebo vzdálenosti míst. Ano, ten, který byl tvým mladším synem, dozajista nehledal ani koně, ani vozy, ani lodě, neroztáhl křídla ani nepoložil nohu na cestu, aby se vydal žít do vzdálené země a marnotratně tam prohýřil majetek, který jsi mu dal. Ty by ses při jeho odchodu tímto darem ukázal jako něžný otec a ještě něžnější pak, když se navrátil v bídě. Tak žil v nemravné vášni - taková je totiž temná vášně a to právě znamená být daleko od tvé tváře.

(Saint Augustin, Confessions, I, 18, 28, in Œuvres de saint Augustin, Les confessions, L. I-VII, Desclée de Brouwer, 1962, s.323ss.)

5

(Někteří) jsou poskvrněni tak velikými a početnými zločiny, že propadají zoufalství, že jim nebude odpuštěno. Uváží-li však, že Kristus trpěl ne kvůli sobě, ale za hříšníky, znovu nabydou naděje a jsou ze svého zoufalství uzdraveni. Kristus tak skrze

svůj kříž uzdravuje domýšlivé, protože trpěl coby nevinný, a zoufalé, poněvadž trpěl za hříšníky.

(Bernard de Clairvaux, Parabole VI, in Saint Bernard de Clairvaux, Les combats de Dieu, Éditions Stock, 1981, s. 160.)

6

Stává se, že modlitba se zarazí o nedostatek duchovní odvahy a nepřiměřený strach. Tato situace pravidelně nastává, když si člověk natolik uvědomí svou vlastní nehodnost, že přestane obracet svůj zrak k Boží dobrotě. Vždyť přemíra jedné věci přivolává přemíru druhé: přemíra světla vede k přemíře temnoty, přemíra milosrdenství k přemíře bídy. Lidské srdce je totiž hluboké a neproniknutelné. Je-li však má nepravost velká, ještě mnohem větší je, Hospodine, tvá dobrota. Když se tak mé duši přihodí, že se kvůli mně souží, připomenu si nesmírnost tvého milosrdenství a má duše tak znovu chytí dech. A když uvažuji o svých schopnostech, nechci vzpomínat jen na tvou spravedlnost.

(Bernard de Clairvaux, Sermon pour le Carême 4, 3, in Saint Bernard, Sermons pour l'année, Brepols / Les Presses de Taizé, 1990, s. 264s.)

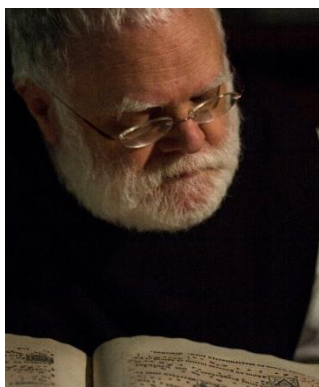
7

Otec měl více naspěch, aby odpustil svému synu, než syn, aby odpuštění přijal! Tak moc otec pospíchal s osvobozením viníka od jeho výčitek, že se zdálo, že tento milosrdný otec zkusil víc svou útrpností s ním, než syn skrze vlastní bídu! Těmito slovy (...) chceme pouze dosáhnout toho, abychom chovali něžnější lásku vůči svrchované Dobrotě, o níž se skrze toto lidské podobenství učíme, že nás miluje víc, než milujeme my sami sebe.

(Guerric d'Igny, Deuxième Sermon pour le Carême 1, in Guerric d'Igny, Sermons, t. II, Cerf, 1973, s. 27ss.)

ČTYŘI ZAMYŠLENÍ

1



Bratr Lawrence Morey (Gethsemani)

Narozen : 4. února 1954

Vstup do řádu : 26. října 2004

Email : br.lawrence.morey@gmail.com

Mnišská literatura poskytuje lidským tužbám širokou škálu. Jsou kořeny vášní, které nás připoutávají k světu, skutečnosti, jež nás oddělují od Boha a brání jakémukoliv pokroku. Přesto má touha, jak to podobenství naznačuje, dvě strany.

V prvním případě syna pohání touha (concupiscentia) zakusit zlé i dobré. Dobře si povšimněte, že concupiscentia se obrací do nitra. Tryská z vůle a míří k určitému cíli. V tomto případě

syn zakouší zlo prostřednictvím mnohých skutků pýchy, všetečnosti, sexuality a všeho s tím spojeného. Tato strana touhy uspokojuje pomýlenou synovu představu o tom, co je pro něj výhodné, avšak ve skutečnosti to vede ke katastrofě.

V druhém případě je naděje darem od otce, « kůň zvaný Touha » (desiderium). Kůň je považovaný za silné zvíře, snadno unese člověka. Naděje posazuje syna na koně, avšak kůň poté vykonává veškerou práci. Získané ctnosti jsou: bázeň, opatrnost, zdrženlivost, umírněnost, přičemž tyto ctnosti vše směřují, avšak právě kůň Touha je zdrojem pohybu. A co je ještě důležitější, syn není zdrojem této touhy, a tím méně udavatelem směru. Touha a její ctnosti jsou dary Krále. A na rozdíl od concupiscentia touha nevychází z naší vlastní vůle.

Když se dívám na svou mnišskou minulost, zjišťuji, že Bůh svou vůli do mého srdce zasadil v podobě nejhlubších tužeb. Pokud následuji tyto touhy, budu následovat také Boží vůli. A coby královský syn musím pozorně rozlišovat mezi concupiscentia a svými nejhlubšími tužbami, desideria. Není to vůbec lehké. Avšak pouze touha, jež má sílu a která je dobře ukotvená, mi může pomoci projít zkouškami a kráčet vpřed. Je to Boží dar pro mě.

2.



Otec Loris Maria Tomassini (Frattocchie)

Narození : 22. listopadu 1961

Vstup do řádu : 31. května 1990

Email : noviziato@trappisti.org

Mnišský život je cestou svobody k objevování a poznávání, cestou, která nikdy nekončí. Jde o fascinující dobrodružství Ducha Svatého.

Do kláštera jsem přišel, abych hledal samotného Boha a našel jsem ještě víc – to sám Bůh mě hledá v křehkosti mé slabosti a mých omezení. Bere mě takového, jaký jsem, aby ze mě učinil to, co chce sám, v tento den, který je mi dán, tady a nikde jinde: to je ona „svatá země“, kam mě přichází bez ustání navštěvovat.

Jde o cestu, která se rodí ze zamilovanosti: „Svedl jsi mě a nechal jsem se svést“ (Jr 20,7). Nebylo to vždy jednoduché. Má komunita prošla těžkými okamžiky, v nichž jsem trpěl a

ztratil jsem směr. Na mé cestě bylo světlo, milosti, útechy stejně jako zápasy, těžkosti a zármutek. Jenže právě tímto způsobem se posouváme vpřed a rosteme.

Pokušitel se k nám připojuje, aby nám bral odvahu, vyčítal nám naši ubohost. Nesmíme ztrácet kuráž, ale kráčet vpřed a bojovat, protože život je boj.

Touha vždy byla jakýmsi motorem, který mě poháněl vpřed – touha vidět Jeho Tvář, tuto plnost lásky, již je svatost. Nesmíme nikdy přestat toužit po velkých věcech, přestože jsou obtížné a mnoho od nás vyžadují. Každý obdrží podle své žízně. Pouze svatost znamená plný život, tedy život šťastný.

Co mě podpírá, obzvláště v těch nejtěžších chvílích, je vzpomínka na mé setkání s Bohem, na Ježíšův pohled plný lásky, který mi dal pocítit sladkost jeho milosrdenství a odpuštění. Toto cvičení, kdy vzpomínáme na Boha, zůstává zásadní věcí pro oživení touhy, abychom šli stále vpřed a nenechali se zachvátit acedií.

3



Sestra María Angélica Torres Soto
Narození: 2. července 1951
Vstup do řádu: 1. ledna 1986
Email: mtquilvo@gmail.com

Na této cestě jsem objevila, že navzdory chvílím, kdy jsem na Něj těžce zapomínala, jsem nikdy neztratila jeho otisk. Dotkla jsem se Dobra i Zla, avšak to, co jsem hledala, byl PÁN.

Jedna věc je svět, ustavičné střídání, odcházení od Otce a navracení k němu. Víra, která mě podpírá: až do konce svých dnů se budu navracet k Otci, kdy už to bude napořád a ne nějaká alegorie. Milosrdná, nezasloužená láska.

Prošla jsem si svůj život. Dal jsi mi rodiče, sestry, zvláště maminku, která mě svým životem učila rozlišovat, odpouštět, učila mě bezpodmínečné lásce, Víře.

Poznala jsem svět, jiné skutečnosti, rozpor mezi slovy a skutky. Mládí, hraní na kytaru, zodpovědné studium, radikální rozchod s šedou diktaturou své země.

Uprostřed svého zapomnění jsem vnímala „PRAVDIVOU“ pravdu. Zažila jsem pár úspěchů, zdály se důležité, avšak ve mně zůstávala prázdná sklenice, která si žádala naplnění.

S tímto královským Synem jsem poznala zármutek z toho, že tě nemám. Vzdálení, postupné zapomenutí, pochybnosti o tvé existenci, přisuzování větší hodnoty lidskému rozumu.

Návrat: výkřik při tvém hledání, kráčela jsem cestami, které by mě mohly přiblížit, východními fascinujícími cestami, po celé roky.

Upadla jsem také do zármutku z rozchodu s tebou, který byl vědomý a bolestný.

„...kdo z nás půjde?“ Modlitba vsedla na koně Víry..., Láska Královny nebes přichází a sestupuje, Světlo se navrácí.

Tímto způsobem jsem dospěla do kláštera; sklenice, jež byla po celé roky prázdná, se naplnila, objevila jsem, že mi scházelo Boží Vtělení: Ježíš Kristus. Vtělený Bůh, zde naprosto blízký.

Nyní v tomto mnišském životě se také vracejí proměnlivé doby, avšak jiným způsobem; podpírá mě víra, že se vždy zase navrátím k Otci.

4



Sestra Marie-Benoît Bernard, (Rivet)

Narození: 2. srpna 1969

Vstup do řádu: 7. října 1999

Email: s.marie-benoit@orange.fr

V našem opatském kostele je přímo nad našimi chórovými lavicemi hlavice sloupu z 12. století, která představuje mnicha napadeného z pravé strany zvířetem, jež se ho snaží zadávit a z levé strany člověkem, který mu chce uštípnout ucho. Mnich rukama odstrkává oba útočníky, má oči otevřené a pozdvižené



k nebi. Ve svém zápase je doslova jako ukřižovaný, a přesto se v jeho obličejí objevuje něco jemného, hluboký mír, světlo.

Mít tento výjev ustavičně nad hlavou, během oficií, není bez významu... Často myslím na toho, kdo ho vytesal – máme zde jeho autoportrét, osobní zkušenost? Vzpomínám si, že když jsem byla v noviciátě, dělalo na mě toto vyobrazení velký

dojem, protože je v něm překvapivě pravdivý realismus a ve své hloubi byla existence tohoto reliéfu uklidňující, normální a dokonce i povzbuzující, poněvadž život modlitby a společenství, „tím jak postupně kráčíme vpřed v mnišském životě a ve víře“, je tímto: výzvou, dobrodružstvím, ovocem naší schopnosti rozvinout všechno to, co je v nás nejlepší, potlačit to zlé a zvolit si to dobré, abychom mohli milovat.

„Duchovní boj je stejně brutální jako bitva mezi lidmi“, říkal Christian de Chergé, čímž parafrázoval básníka Rimbauda. Můj život a mé boje se samozřejmě nepodobají rytířskému románu, avšak má zkušenost se podobá tomu, co popisuje Bernard ve svém podobenství, neboť ve svém duchovním boji používáme stejné zbraně, stejně jako je společná milost, která nám zajišťuje vítězství: je to Boží milosrdenství. Podle mého názoru na to mnich z hlavice pohlíží s libostí a vnitřní radostí jako na neslýchané štěstí, šťastné vyústění.

PODNĚTY K SEPSÁNÍ

1. Sepište tři body nebo myšlenky, které ve vás tento oddíl vzbudil a jež byste si chtěli zapamatovat.
2. Pokud chcete, napište osobní odpověď na témata pojednávána v tomto oddíle. Rozsah cca 250 slov.
3. Chcete-li se o své myšlenky podělit, můžete je poslat otci Michaelu Casey (Tarrawarra) : experientia.editor@gmail.com. Přiložte prosím svoji fotografii spolu s Vaším jménem a adresou kláštera, datem narození, datem vstupu do řádu a Vaší osobní emailovou adresou.

LITERATURA K HLUBŠÍMU STUDIU

Michael Casey : « Saint Bernard of Clairvaux : The Story of the King's Son », CSQ 18.1 (1983), pp. 16-23.

Henri Rochais, [Éd.] : Saint Bernard de Clairvaux : Les Combats de Dieu (Paris : Éditions Stock, 1981.)



TŘETÍ ODDÍL

TOUHA OPROŠTĚNÁ
OD TUŽEB

TOUHA OPROŠTĚNÁ OD TUŽEB

V tomto oddíle se pustíme do jednoho z nejzásadnějších témat mnišské spirituality – touhy po Bohu. Tato Touha obnáší dva důležité aspekty, které se rychle vyjeví, pokud se nad tímto tématem zamyslíme. Tím prvním je skutečnost, že Touha po Bohu je tajemným způsobem přítomná v každé lidské bytosti; nejde o výsledek vlastní volby. Jak připomíná slavný Augustinův výrok v jeho Vyznáních, byli jsme stvořeni pro spojení s Bohem a naše srdce bude neklidné, dokud nespočine v Něm. Naším úkolem je tuto touhu „znovuobjevit“, touhu, jež často zůstává ukrytá pod zástupem jiných, vrozených či osvojených tužeb. Druhý aspekt spočívá v tom, že abychom tuto touhu po Bohu mohli žít, musíme si uspořádat žebříček priorit. Této touze musíme dát prvenství před všemi jinými tužbami, jež se souběžně hlásí o naši pozornost. Postavit na první místo lásku a Touhu (*ordinatio caritatis*) je důvod, proč jsme se do tohoto duchovního zápasu dali. Touhu po Bohu je nutné oprostít od jiných, protichůdných tužeb.

Meditace Viléma ze saint Thierry jsou obsáhlými modlitbami uctívání, napsanými původně, aby vedly novice. Je v nich otištěna vroucnost a lyrismus, jsou to výlevy citu, v nichž se nachází množství biblických citací, které se mezi sebou navzájem spojují. Pocity, jež jsou v nich vyjádřené, by se zdály přemrštěné, pokud by se vyslovovaly nahlas, ve skutečnosti jsou ovšem určené pro soukromé použití. Sedmá meditace je tak úvodem do modlitby. Nejde o nějaké pojednání, jejím cílem je slovy zformulovat touhu po Bohu, která nás přivedla do kláštera a jež nás v našem mnišském životě podpírá. Spolu s tím souvisí, že si uvědomíme, že musíme bojovat proti konkurenčním tužbám, stejně jako zakusíme silný pocit selhání

tváří v tvář našim selháním. Je nezbytné tyto Meditace číst pomalu, v modlitbě.

OTÁZKY K ZAMYŠLENÍ

1. Svatý Benedikt adresuje svou Řeholi těm, kteří milují život a touží se dočkat dnů blaženosti. Jak se tato touha vyjádřila v mém životě? Bránil jsem se této zásadní touze po životě nějak? Jakou konkrétní formu tento odpor měl?

2. Jsem schopen rozlišit duchovní Touhu od ostatních tužeb? Vzpomínám si na období, během kterých jsem silou této Touhy plýtvat, kdy se tříštila či odchylovala od směru, a to ve prospěch jiných aktivit jako práce, studium či vztahy? Nemaskoval jsem ji někdy reptáním, kritizováním či odcizením se? Pociťoval jsem v takovýchto situacích jisté tužby jako břemeno?

3. Při jakých příležitostech jsem znovu nabyl duchovní touhy?

4. Zakusil jsem sám nebo upozoroval u ostatních tuto absenci smyslu, kterou mnišská tradice nazývá acedii? Zaznamenal jsem známky deprese, nedostatku zápalu či sklíčenosti? Jaké byly příčiny tohoto pocitu neuspokojení/smutku? Jak na to reagovala má komunita?

5. Přiváděla mě v různých obdobích má komunita k tomu, že jsem si byl více vědom této zásadní Touhy? Byla pro mě prostředím, jež dodává dynamiku, podpírá, povzbuzuje a tuto Touhu rozvíjí? Měla na ni komunita jindy naopak negativní vliv? Jakým způsobem měla má Touha pozitivní dopad na mé chování v komunitě?

6. Pomáhala mi lectio divina probouzet, interpretovat, léčit či vést mou Touhu?

7. Co jsem se naučil, když se mé iluzorní touhy setkaly s nenaplněním či měly negativní dopady?

ÚVOD K SEDMÉ MEDITACI



Dom Guillaume Jedrzejczak (Mont des Cats/Valslerena)

Narození: 15. března 1957

Vstup do řádu: 20. srpna 1982

Email: frere.guillaumemdc@yahoo.fr

OSVOBOZENÍ OD TOUHY

„Pane, miluji tě nadevše (alespoň tedy obecně vzato), jenomže mnohem víc než tebe v tomto aktuálním pomíjivém okamžiku miluji anglickou cigaretu... nebo třeba gauloisku“. Tento humorný bonmot Madeleine Delbrelové neobyčejně dobře vyjadřuje složitost lidských tužeb. Ve skutečnosti každý z nás čelí skutečně neproniknutelné změti protichůdných tužeb, a to již od svého nejtělejšího dětství. A právě o tuto tajemnou stránku touhy se zajímá mnišská tradice. Řeholi svatého Benedikta můžeme číst coby náročnou práci při rozlišování tužeb, která nakonec vyústí v nalezení oné Touhy, dřímající v hloubi našeho srdce.

Když přemýšlíme nad mnišským povoláním, často odkazujeme na 58. kapitolu Řehole, která se nám zdá

předkládat souhrn nevyhnutelných kritérií: skutečně hledat Boha, být horlivý pro Boží dílo, trpělivě snášet pokoření a být vždy připravený k poslušnosti. Jenomže, co se nestane! Velice rychle zakoušíme, že těmto tak krásným touhám se v nás do cesty staví tolik jiných, které se někdy i stydíme přiznat. Na vlastní kůži ve vlastním srdci zakoušíme, že čtyři druhy mnichů popsané Benediktem v 1. kapitole jsou pouze rozličnými tvářemi, pod nimiž se ukrývá síla naší Touhy. Chtěli bychom žít podle řehole a opata, avšak narážíme na touhy vlastního srdce. Abychom dokázali pochopit důležitost Touhy v našem životě, je bezpochyby nutné navrátit se k prologu Řehole. Když chce Benedikt definovat mnišské povolání, činí tak formou otázky převzaté ze žalmu: „Kdo miluje život a touží po blaženosti?“

Povolání každého mnicha, každého křesťana spočívá v tom, že v největší hloubi sebe sama objevuje a uvolňuje tuto lásku k životu a touhu po štěstí, jejichž skutečný smysl nám umožňuje pochopit Písmo. Jestliže totiž Bible na několika místech Deuteronomia opakuje Boží vyzvání: vyber si život, a ne smrt, znamená to, že tato volba dost možná není zase tak samozřejmá. Freud právem hovoří o pudu smrti, který se občas vynořuje v našich individuálních i komunitních rozhodnutích. Co se týče touhy po blaženosti, Ježíš o ní opakovaně mluví ve svých Blahoslavenstvích. Právě na této výzvě k životu a blaženosti Benedikt staví svou pozvánku k cestě do vlastního nitra. Mnišská stabilita, jež nás chrání před roztěkaností, nám především umožňuje upřít veškerou pozornost na tuto cestu do hlubokých údolí našeho vlastního srdce.

Na tuto cestu do nitra, toto zkoumání zátočin, v nichž bloudí naše schopnost této Touhy, tohoto sebepoznání, se nemůžeme vydávat samotní. Velkorysý dohled staršího a našich bratří je nezbytný k tomu, abychom se bez obav vypravili na břehy našeho srdce. Postupně se všechny nesprávné důvody, které řídily naše rozhodování, jen zdánlivě svobodné, zjeví v ostrém světle evangelia. Přesto je můžeme

unést, protože nás nesou ostatní a často jsou nám i oporou. Duchovní otcovství a přátelství mezi bratry, jako třeba vlídná velkorysost našich starších, jsou nezbytné k tomu, abychom se odvážili čelit strachům, pochybnostem, křehkostem, které nám podlamují kolena. Také jsou ale důležité proto, abychom plni okouzlení objevili, jak nás Bůh předešel, jak si nás už dopředu vyvolil, často navzdory nám samým. Právě tehdy si můžeme uvědomit, že Touha po tom Druhém nás předešla, předstihla, chránila. „V tom spočívá láska; v tom, že On si nás zamiloval jako první!“

Právě to chce vyjádřit svatý Benedikt, když v 58. kapitole připomíná formulaci mnišských slibů. Mnich je ten, který svoluje s vlastním přijetím: „Přijmi mě podle svého Slova a budu žít, nezklam mou naději!“ Právě a jen tehdy získávají mnišské sliby svůj skutečný význam. Jsou nástroji osvobození naší skutečné Touhy od reje různých jiných tužeb, které zatemňují srdce každého člověka. Poslušnost nemá nic společného s podřízeností, ale je především odmítnutím poslouchat vášně a hnutí, jež vládnu v našem vlastním srdci. Nakonec se budeme moci navrátit k tomu, od něž jsme se neposlušností vzdálili. Chudoba nemá nic společného s pohrdáním věcmi a nádherou tohoto světa. Spíše je vyjádřením toho, že si uvědomujeme, že jsme větší než všechny věci, ambice, žárlivosti, rivality, protože nic, absolutně nic a nikdy nedokáže naši Touhu uspokojit. Čistota nemá nic společného se strachem z těla a citovosti, ale je onou znepokojivou a pokořující zkušeností s křehkostí vlastní rozpolcené bytosti a pouze milost ji může napravit. Celá Řehole se tak ve svých nejpokornějších radách stává tímto učitelem, který nás provází na cestě osvobozování této Touhy.

Na této cestě se Boží Slovo stane postupně naším průvodcem, přítelem i naší útěchou. Mojžíš se zmítal mezi touhou spatřit Boha a strachem ze smrti. David se nechal chytit do pastí svými vášněmi a zakusil strašlivé důsledky vlastního zaslepení. Šalamounovi veliká moudrost nepostačila, aby ho

ochránila před svodem model. Cizoložná žena, hrabivý Zacheus a zbrklý Petr zažili zkušenost, kterou máme i my; zažili Ježíšův pohled, který zachraňuje a přináší mír. V tomto víru tužeb, které Písmo předkládá našim zrakům, můžeme zakusit toto společenství ve slepotě, které se může stát společenstvím v milosti spásy. A pak můžeme spolu s apoštolem Pavlem zvolat: „Když jsem slabý, právě tehdy jsem silný!“ Písmo nás učí, že poznání sebe sama jde vždy ruku v ruce s poznáním Boha. Když se nám Bůh zjevuje, odhaluje nám taky nás samé. Neboť tajemství touhy, která v nás hlodá, je pouze vzdáleným odrazem touhy, kterou Bůh zakouší po každém z nás, touhy, jež získala svou tvář v Ježíši.

VILÉM ZE SAINT THIERRY

MEDITACE SEDMÁ: TOUHA SPATŘIT BOHA

1. „Mé srdce si opakuje tvoji výzvu : „Hleďte mou tvář.“ Hospodine, tvář tvou hledám. Svoji tvář přede mnou neukrývej, v hněvu nezamítej svého služebníka. (Ž 26,8-9) Chtít vystavit svou tvář té Tvé, ó Hospodine Bože, který zkoumáš a zpytuješ srdce (srov. Př 24,12) považuji za přemrštěnou opovážlivost, za nestoudnost, neboť vstoupíš-li v soud se svým služebníkem (srov. Ž 142,2), mé tváři nepravosti nezbude než prchnout z dosahu tvé tváře spravedlnosti.

2. Kdyby mi přesto účinkem tvé milosti mohla horoucí láska posloužit za omluvu, kdyby mi planoucí pokora přišla na pomoc, tehdy se mohli dát klidně na útěk ti, kdo tě nenávidí (Ž 67,2), zatímco já před tvou tváří neuprchnu! Jestliže se první z těchto ctností uvede do chodu, druhá živí důvěru. Nejsem si sice vědom jedné ani druhé (srov. 1 Kor 4,4), avšak prohlašuji se za přítele. Neboť ptáš-li se mě jako Petra: „Miluješ mě?“, ach ano, odpovím s vší jistotou: „Pane, ty víš všechno, ty víš, že tě chci milovat!“ (srov. Jn 21,15-17). Mé srdce tě chce milovat tak moc, že si nežádá už ničeho jiného. Co se týče pokory, přikláním se k té, kterou povolání autoři definují jako pohrdání svou vlastní výtečností. Když však prchám, aniž bych se měl na pozoru, před oněmi malými příležitostmi, kdy můžu dosáhnout ocenění, nebo když dostatečně rychle neoželím ty, které se mi samy od sebe naskytnou, vidím až příliš dobře, že pokorný nejsem.

3. Existuje určitý druh pokory, která spočívá v poznání sebe sama. Byl-li bych posuzován podle toho, do jaké míry se znám, byl bych ztracen a jak praví rčení, předstoupil bych před

tvůj soud za neblahých okolností!³ Jestliže máš za ctnost posedlost vlastním hříchem (srov. Ž 50,5), nevěřím, že jsem ho byl zcela zbaven, neboť i když navzdory sobě samému kráčím za jinými příjemnějšími plány, často se očím mého ducha zjevuje ohavná tvář mých hříchů, čímž ve mně vyvstává nenávisť vůči sobě samému. Ó Pane, co víc mám říci o hanebné tváři svého svědomí? A přesto, jakkoliv ničemný je jeho vzhled a chování, jeho tvář neustále vzdychá po té tvojí, a to s takovou vroucností, že vše, co se tohoto života dotýká, i tento život sám, láska, kterou má k této tváři, ji odpuzuje s nechutí a drží kvůli ničemu. Od okamžiku, kdy tě spatří, pranic jí nezáleží na tom, co může ještě vidět!

4. Ano, tak to je, ó ty, jehož tolik blaží vidět, když tě hledá má tvář! Tvou tvář hledám! Snažně tě prosím, neodvracej ji ode mne! Místo toho mě, ó věčná Moudrosti, nauč skrze světlo vycházející z tvého obličejce, co je oním střetnutím oněch dvou tváří, neboť touha, aby jedna měla druhou, mě stravuje, a přesto dosud neznám dobře ani jednu z nich. Dobře si uvědomuji, že nebylo-li apoštolu Pavlovi dáno, aby tě spatřil tváří v tvář v tomto životě, jestliže tě učedník, kterého jsi miloval, nemohl vidět „takového, jaký jsi“⁴, ztratilo by smysl doufat a hledat, co bylo odmítnuto tomu, jenž tě tolik miloval a tomu, jehož jsi tolik miloval ty.

5. Když ovšem slyším Davida hovořit tváří v tvář, znovu nabývám naděje, že obdržím to, v co doufal jeden z tvých služebníků. Ne, že bych zapomněl, kým jsem, ale tvá milosrdná velkorysost mi dodává naděje. A ačkoliv jsem v této oblasti neučinil velký pokrok, přesto si nárokuji, že nebudu v lásce nikým předstížen. Ostatně, i když se zdá, že Mojžíš utřil

³ Doslova: „Za neblahých okolností jsem vkročil do spravedlnosti tvých úradků“.

⁴ Narážka na 1 Jn 3,2: „...a ještě nevyšlo najevo, co budeme! Víme však, až se zjeví, že mu budeme podobni, protože ho spatříme takového, jaký je“.

odmítnutí (Ex 33,20) tam, kde David ani v nejmenším nezoufal, přesto právě o Mojžíšovi a ostatních praotcích zpívá samotný David v žalmu: „Nezmocnili se země svým mečem, vítězství jim nedobyla jejich paže, nýbrž tvá pravice, tvoje paže, a světlo tvé tváře“ (Ž 43,4). Sám o sobě pak říká toto: „Hospodine, svou přízní jsi mocnou učinil mou horu. Ukryls tvář a zděsil jsem se“ (Ž 29,8). Tuto tvář, ó nejlaskavější, již jsi někdy odvracel od zbožného Davida (což ho vrhalo do sklíčenosti), obrať ke mně a zahrneš mě útechou (Ž 70,21). Tuto tvář, která, ještě než se odvrátila, představovala tvou přízeň, jež posilovala jeho zdar. Necht' si tvá pravice podrobí mou zemi – a tvá ruka a světlo tvojí tváře – ta, jež si kdysi podrobila zemi praotců, které jsi miloval! Neboť nevím o nikom, kdo se zabýval a hovořil o někom tak často a tak důvěrně jako David o tvém obličejí, o tvé tváři.⁵ Nelze předpokládat, že by nepoznal tvou tvář ten, kdo ji úpěnlivě prosí, aby z ní dostal všechny její soudy (srov. Ž 16,2), ten, jenž díky ní věří, že může být naplněn radostí (srov. Ž 15,11). Ten, který také prohlašuje za blahoslavený lid znalý jáсотu, dodává: „Hospodine, budou chodit ve světle tvé tváře“ (Ž 88,16-17).

6. Se vši snahou, kterou mohu mít, ó Bože mého srdce (srov. Ž 72,26), upírám také já pohled na tvou tvář, abych z ní čerpal úsudky, které bych měl mít o této věci. Dospívám k tomuto (a hlas mého svědomí volá, že s tím plně souhlasí): tvůj obličej a tvá tvář, to je poznání tvé pravdy. Tvůj blažený lid, který právě odsud čerpá svou dobrou vůli, v duchu jásá radostí skrze Ducha Svatého, slaví milostivé léto⁶ a v rozkoši o tvé pravdě rozjímá. Kráčí v jejím světle a směřuje své kroky i vše, co se ho týká, podle úsudků tvé spravedlnosti (srov. Ž 118,133 a 160).

⁵ Viz text, kterým začíná tato meditace a poslední verš žalmů 15 a 17.

⁶ Milostivé léto, o němž se hovoří v knize Leviticus (25,8) jako o velké slavnosti, která trvá celý rok.

7. Je pravda, že existuje i jiná tvář – jiný způsob poznání tebe – ta, o níž bylo řečeno Mojžíšovi: „Nemůžeš spatřit mou tvář, neboť člověk mě nesmí spatřit, má-li zůstat naživu“ (Ex 33,20). Je to nahlédnutí či poznání tvé božské vznešenosti, které je v tomto životě spíše poznáním skrze neznalost. Ten, kdo ji umí neznat, dosáhl na této zemi vrcholu poznání.

8. Avšak, Hospodine, přestože ti temnoty naší nevědomosti a lidského zaslepení slouží za útočiště, kam skryješ svou tvář, přesto se nedaleko nachází tvůj svatostánek (srov. Ž 17,12 ve Vulgátě: „Temno učinil svou skrýš, stánkem kolem sebe, temné vodstvo, mračna prachu“), chci říct, že se nachází ve svých svatých naplněných světlem, kteří začali zářit a planout (srov. asi Jn 5,35), jelikož žili docela blízko tvého ohně, osvěcovali a zažehovali ostatní svým slovem, svým příkladem, a nechávali je zahlédnout nevýslovnou radost z poznání tebe, které budeme mít později. Poznání, jež nám umožní spatřit tě, jaký jsi, tváří v tvář. Zatímco jsme v očekávání, hromy tvé pravdy zaplavily celý svět, jejich blesky ho osvětlily (srov. Ž 76, 19), k svrchované radosti těch, kteří mají zdravé oči, k nepokoji a zmatku těch, kteří dávají přednost temnotám před světlem (srov. Jn 3,19).

9. Neboť projevení tvé pravdy na této zemi, ať už jakýmkoliv způsobem, lze přirovnat k tvému slunci, jemuž dáváš vycházet nad dobrými i zlými (srov. Mt 5,45) a jež si zachovává svou čistou přirozenost tím, že své konání všem věcem, na které dosáhne: dává vysychat hlíně a měknout vosku, vrhá své světlo do očí každého, dobrého i slepého. Dobrému proto, aby díky světlu viděl více, slepému proto, aby ho ponechal v temnotách. Stejně tak tomu bylo s tebou, ó božská Moudrosti a Světlo pravdy, když jsi přišel na tento svět, ty, skrze něhož byl stvořen svět. Ty rozléváš své světlo na každého člověka přicházejícího na tento svět, avšak temnoty se

tě nezmocní. Těm, kteří tě obdrželi, tebe a pravdu tvého světla, jsi dal moc stát se dětmi Božími (Jn 1,5-12 je oporou pro tuto pasáž).

SEDM KRÁTKÝCH TEXTŮ

1

První způsob, jak milovat, je mít touhu, zcela aktivní, jež vychází z lásky. Tato touha musí v srdci vládnout dlouho, aby bylo schopné ze sebe účinně setřást veškerý odpor. Musí postupovat s pevností a obezřetností a v tomto stavu srdnatě růst. Tento způsob je touha, která nezpochybnitelně vychází z lásky: dobrá duše, která chce účinně sloužit Pánu, zbožně ho následovat a skutečně milovat, je totiž neodolatelně vábena k tomu, aby se ukotvila a zůstala v čistotě, svobodě a vznešenosti, které jí Stvořitel dal tím, že ji stvořil k svému obrazu a podobě. Z toho se tedy má duše intenzivně těšit a věnovat tomu velkou péčí.

(Béatrice de Nazareth, Des sept degrés de l'amour de Dieu. La première manière d'aimer, in La vie de Béatrice de Nazareth, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2009, s. 193.)

2

Existuje jiný způsob jak vidět Boha, který je tím odlišnější od těch ostatních, že je niternější. Děje se, když Bůh ráčí svým vlastním příchodem navštívit duši, jež ho hledá. Avšak pouze tu, která se jeho hledání oddala vší svou touhou a láskou. Jak se dozvídáme od toho, který to sám zakusil, bude znamením onoho Božího příchodu toto: « Oheň bude kráčet před ním a zapálí všechny nepřátele kolem. » Hodí se totiž, aby horlivost svaté touhy předcházela Boží tvář v každé duši, do níž má vstoupit. Horlivost, která pohltí všechnu rez nepravostí a připraví tak místo Pánu. Duše ví, že Pán je již zcela blízko, když se cítí ozářena tímto ohněm.

(Bernard de Clairvaux, Sermon sur le Cantique, 31, 4, in Bernard de Clairvaux, Sermons sur le Cantique, T. 2, Paris : Cerf, 1998, s. 433ss.)

3

Uskutečnění svaté touhy a svatého odhodlání předpokládá, že ovládneme své tělo a duši, abychom tak podpořili žádostivost ducha proti žádostivostem těla. To je třeba uvést do souladu s duchem pro dosažení spravedlnosti a odmítnout při tom spojenectví s tělem proti této spravedlnosti namířené. Touha po spravedlnosti a odhodlání pro ni, stejně jako jejich bezchybné uskutečňování, napomáhají dosažení svaté nevraživosti vůči žádostivostem těla. Tato žádostivost přináší bezprávi skrze touhu a odhodlání činit zlo, a završuje je tím, že vylučuje touhu a odhodlání činit dobro.

(Baudouin de Forde, Sermon 18, 72, in Baudouin de Forde, Grâce et beauté de la Vierge Marie et autres sermons, Tome II, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2004, s. 142.)

4

Žádostivosti světa jsou trojí: marnost, smyslovost a ctižádost. Žádostivosti světa spočívají v tom, že člověk touží po pozlátku, smyslových potěšeních a počtách. To jsou tři věci, kterých si žádají lidé tohoto světa. Žádají si pozlátko, které hledají v elegantním oblékání, ... koní, rychlém letu ptáků, inteligenci psů nebo okázalosti her. Všechny tyto věci jsou marností a nemají v sobě stálost ani pravdivost. Tito lidé také touží po smyslových potěšeních, jež hledají v rafinovaných pokrmech, roztodivných nápojích, v uspokojování nezřízených vášní a jiných podobných věcech. Touží také po počtách tohoto světa, jako jsou královská důstojnost, knížecí hodnost, biskupská funkce či jim podobná vyznamenání.

(Ælred de Rievaulx, Sermon pour l'année, 31, 20, in Ælred de Rievaulx, Sermons pour l'année, 3, deuxième collection de Clairvaux, Sermons 29 à 46, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2002, s. 53.)

5

Naše touhy jsou v zásadě bažením po trojím: dobrém, užitečném, příjemném (quod decet, quod expedit, quod delectat). Ano, právě toho si žádáme a každý po onom trojím touží, avšak jeden více po jednom, jiný zase po druhém. Jeden se oddá vyhledávání požitků, a to natolik, že se nespokojí jenom s tím, co je počestné, ani s tím, co je užitečné. Jiný se soustředí na vlastní prospěch a zanedbává stejně tak počestnost jako potěšení. Další zase věnuje méně pozornosti požitkům a užitečnosti, neboť usiluje pouze či na prvním místě o čest.

Touha po těchto třech věcech není nic odsouzeníhodného, pokud je hledáme tam, kde je lze opravdu nalézt. Neboť tam, kde skutečně jsou, tvoří pouze jednu a tutéž věc: nejvyšší dobro, nejvyšší slávu, nejvyšší užitečnost, nejvyšší blaženost. Ano, vskutku a doopravdy (v míře, v jaké jsme schopni to v této chvíli vnímat), takový je skutečně předmět našeho očekávání: spatřovat v nás samých Boží majestát, který nám byl přislíben, aby byl Bůh cele ve všech: veškerým blahem, veškerým užitekem, veškerou ctí.

(Bernard de Clairvaux, Pour la Vigile de Noël, V, 7, in saint Bernard, Sermons pour l'année, Brepols / Les Presses de Taizé, 1990, s. 111.)

6

Proč odcházíš, dobrý Ježíši? Proč se vzdaluješ? Proč způsobuješ své milované zklamání v její touze? Vždyť právě ty tuto touhu vzbuzuješ a ty ji tohoto potěšení zbavuješ. Je to proto, že tímto způsobem zvyšuješ její žádostivost směrem k ještě větší chtivosti a k touze ještě horoucnější – tím, že jí odnímáš tento blahobyť, jež představuje tvá přítomnost? – Ano, skutečně je tomu tak. Tyto léčky lásky zažehují ještě více lásku samu a tím, že jí přivodí toto neuspokojení, přivádějí ji tak k svému vrcholu.

(Gilbert de Hoyland, Sermon sur le Cantique des cantiques, 43, 3, in Gilbert de Hoyland, Sermons sur le Cantique des cantiques, t. II : Sermons 21 à 47, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 1995, s. 333.)

7

Rozumný duch byl stvořen, aby se radoval a těšil s Bohem, z Boha a ze všech věcí v něm obsaženém. Skutečně byl stvořen rozumným, aby hledal samotného Boha v sobě samém a ve všech věcech. Byl stvořen, aby lačnil po lásce k němu a toužil jen po něm samém. Byl stvořen, aby byl schopný hněvu a odmítal vše, co se staví proti této kontemplaci a potěšení podle slov: „Aby věděl“ skrze racionalitu, „odmítal zlo“ skrze hněv, a „volil si dobré“ skrze potěšení.

(Isaac de l'Étoile, Sermon 25, 5, in Isaac de l'Étoile, Sermons, tome II, Paris : Cerf, 1974, s. 119.)

ČTYŘI ZAMYŠLENÍ

1



Sestra Magdalena Aust (Mariafrieden)

Narozena: 1946

Vstup do řádu: 1971

Email: sr.magdalena@mariafrieden-ocso.deu



Ti, kteří nově vstupují do našich klášterů, jsou často překvapeni nebo dokonce vyděšeni, když se setkají se spolubratry určitého věku, kteří vyjadřují velkou netrpělivost ohledně smrti, kteří si velmi přejí „jít do nebe“. Během dlouhých let hledání Boha se naučili, že „žádný člověk nemůže spatřit Boha a zůstat naživu“, jak Hospodin řekl Mojžíšovi. Smrt je branou, nutným přechodem pro vstup do skutečného života. A my často můžeme spatřit trochu této poslední milosti v rozzářeném obličejí našich milovaných zemřelých – pokojný klid a krása, určitá proměna.

Bůh chce, abychom byli krásní, neboť On sám je krása a při tomto posledním setkání „tváří v tvář“ znovu obnovuje obraz sebe samého, jak ho kdysi stvořil. Mít žízeň po Bohu se popisuje coby touha po tomto setkání „tváří v tvář“. Tato netrpělivost je tak silná, že pro lásku k Jeho tváři pohrdne všemi věcmi tohoto života, a to včetně života samého.

Následkem toho se opat Vilém snaží dosáhnout pokory, pravdy o sobě samém: „Nauč mě, ó věčná moudrosti, skrze zář tvé tváře, která tvář je Tvoje a která moje“, a ve světle tvé pravdy, této tváře budu kráčet podle úradků tvé pravice. Avšak k poznání tvého božského majestátu lze v tomto životě lépe dospět skrze neznalost.

Miniatura ukazuje modlícího se mnicha a ony dvě tváře na ní si jsou podobné. Mnich se postupně stal tím, na co hledí, co kontempluje.

2



Sestra María Presentación Lite Magaña (Tulebras)

Narozena: 29. října 1949

Vstup do řádu: 24. září 1974

Email: presenlite@gmail.com

Vilém přetvořil do jediného impulzu, neustálého a aktivního, prvotní motivaci, kterou svatý Benedikt žádá po tom, kdo se chce stát mnichem. „Hledá-li opravdově Boha“ (Řehole 58,7). Pojem „osvícené srdce“ je jedním z výrazů, ve kterých se rozličnými způsoby odráží jeho vnitřní zkušenost, kontemplace Boží tváře. Bůh v textech o svém zjevení zcela zevrubně projevil svou touhu otevřít se, osvěcovat, předat všem obraz a podobu sebe sama, svého vlastního božského života.

Vilém si troufá tváří v tvář tomuto světlu předstírat kontemplaci tváře Boží lásky, před níž je každá lidská tvář mnohem spíše poskvrou, temnotou, hříchem, který by se měl vytratit, zakrýt, potlačit, jak to učinil první člověk.

Vilém pomáhá vrátit se nohama na zem. Při vědomí vlastní nehodnosti a jasu, jenž zahaluje Boží tvář, se ptá: „Neboť ptáš-li se mě jako Petra: „Miluješ mě?“, odpovím: „Pane, ty víš, že tě chci milovat a že mé srdce nechce nic jiného než lásku k tobě“. Tehdy si však Vilém také všímá, zcela v hloubi své

bytosti, malých zárodků ambicí, které ukazují, že jeho pokora není zcela průzračná.

V této poloviční temnotě si Vilém v zářivém světle Boží tváře uvědomuje, že není zase tak zcela pokorný, a ukazuje nám, jak je nutné dospět k hlubokému poznání sebe sama, dříve než budeme usilovat o naprostou průzračnost, jakou má Boží světlo. „Poznej sám sebe“, abys objevil zdroj tohoto potměšitého světla, jenž by se měl nacházet v srdci.

Vilém naléhavě žádá: „Ach žádoucí představo! Ukaž mi, v čem spočívá setkání tváří v tvář“. Zdá se, že to v současném životě není možné, avšak to, co lidi zachraňuje, není „jejich paže ale tvá pravice a světlo tvé tváře“... (Ž 43,4). Od toho okamžiku se Vilém osměluje Pána požádat, aby jeho božský pohled osvětlil jeho svědomí a odhalil v něm, „že tvůj obličej a tvoje tvář jsou poznáním tvé pravdy“.

V tomto mystickém vzepětí Vilém proniká do oblaku, do zářící tváře nevědomosti. „Zření či poznání tvé božské vznešenosti je v současném životě spíše věděním skrze neznalost. Není to skrze poznávání, když něco víme. Právě v tomto spočívá vrchol poznání v našem životě“. A právě tímto směrem se odvíjí Vilémovy úvahy v díle Tajemství víry (L'Enigme de la foi).

Zatímco kráčíme s Vilémem, můžeme se s ním a tak jako on modlit: „Ach, žádoucí představo! Moje tvář tě hledá. Hledám tvoji tvář, prosím tě, neodvracej ji ode mne.“

3



Dom Samuel Lauras (Nový Dvůr)

Narozen: 1954

Vstup do řádu: Sept-Fons 1983, v Novém Dvoře od roku 2002

Email: Experientia@novydvur.cz

Když jsem byl mladý mnich, odrazovala mě kulturní vzdálenost, která nás od cisterciáckých autorů dělí. Díky komentářům teologů specializujících se na středověk jsem však pochopil, že mi mohou mnoho dát, pokud uvedu do souvislosti text (ovoce zkušenosti autora) se svou vlastní mnišskou zkušeností v tom, co je v ní nejkonkrétnějšího a nejupřímnějšího. Zastavme se u dvou témat:

Hledání Kristovy tváře a pokory. Snažit se poznat Krista, věřit, že je možné žít v jeho přítomnosti, milovat jej i přes překážky, které v nás jsou a jež nás pokora učí poznávat a přijímat je. Milovat Krista navzdory temnotě víry, která se před námi tyčí... Co jiného nás přitáhlo do kláštera a motivuje naše každodenní rozhodování, naši věrnost a vytrvalost? V tomto textu můžeme nacházet odkazy na 7. kapitolu Řehole.

Světlo a tma. Dvě osoby, které si stojí tváří v tvář, nemohou kráčet stejným směrem. Kráčet za Kristem vyžaduje náš souhlas, že budeme hledět jen na jeho záda (viz VII 9).

Silné spolehnutí se na víru, která podporuje naši cestu. Přesto tato temnota, způsobena naší „slepotou“, není prosta světla přijatého těmi, kdo nás předešli (viz VII 10), tedy svatých, kteří byli rovněž našimi staršími. Jde o velké poučení a zároveň i velké umění – navzájem se podpírat ve vzájemném spojenectví a přitom nepředstírat, že si hledíme do tváře, ale spíše společně kráčíme a přimykáme se ke Kristu skrze jedno nefalšované odpoutání.

4



Thomas Xavier Davis (Vina)

Narozen: 27. října 1933

Vstup do kláštera: 28. ledna 1951 (Gethsemani); 16. září 1955

(Vina)

Email: thomasxdavis@gmail.com txdavis@newclairvaux.org

„Dospívám k tomuto (a hlas mého svědomí volá, že s tím plně souhlasí): tvůj obličej a tvá tvář, to je poznání tvé pravdy. Tvůj blažený lid, který právě odsud čerpá svou dobrou vůli, v duchu jásá radostí skrze Ducha Svatého“. (Vilém ze Saint-Thierry, Médit. 7, 6)

„Tvář dobré vůle“, toto vyjádření přitáhlo mou pozornost. Když mám potíž skutečně uvést do praxe tuto dobrou vůli, jež je pro opravdovou horlivost zásadní (ŘB 72), pak události, které denně nadcházejí v mnišském životě, nabírají zcela na významu. Dobrá vůle mi pomáhá eliminovat nevhodné touhy či nasměrovat ostatní tužby k vnitřnímu pokoji a vyrovnanému životu ve společenství.

Dobrá vůle mi pomáhá žít autenticky v pravdě a čestně. Myslím si, že pravá horlivost pramení z této zkušenosti. To je tvář, kterou chci Bohu nabídnout. Ve své třetí meditaci Vilém ze Saint-Thierry rozlišuje mezi Božím obličejem: „dobrým“, tj. tím, co Bůh je; a Boží tváří: „dobrotou“, což je to, co nás k Bohu přitahuje. Učinit vše, co je v našich silách, abychom měli dobrou vůli i skutečnou horlivost, je velmi náročné, zvláště když to jde proti našemu vlastnímu já, které je neoddělitelně spjato s naší vůlí. Zde prostřednictvím dobré vůle vstupuje do mého života výzva evangelia: je jím pokora neboli zemření sobě sama nesením svého kříže. Božská dobrota kráčí vždy přede mnou. Když vedu boj, abych měl prostou dobrou vůli plnou horlivosti, přivádí mě to do kontaktu s Boží dobrotou a to je ono pojivo, jež udržuje mou tvář v blízkosti tajemství tváře Boží.

PODNĚTY K SEPSÁNÍ

1. Sepište tři body nebo myšlenky, které ve vás tento oddíl vyvolal a jež byste si chtěli zapamatovat.
2. Pokud chcete, napište osobní odpověď na témata pojednávána v tomto oddíle. Rozsah cca 250 slov.
3. Chcete-li se o své myšlenky podělit, můžete je poslat otci Michaelu Casey (Tarrawarra) : experientia.editor@gmail.com. Přiložte prosím svoji fotografii spolu s Vaším jménem a adresou kláštera, datem narození, datem vstupu do řádu a Vaší osobní emailovou adresou.

LITERATURA K HLUBŠÍMU STUDIU

Michael Casey, « Désir et désirs dans la tradition occidentale » (“Desire and Desires in Western Tradition,”) Tjurunga 71 (2006), s. 62-92. Ve španělštině” Cistercium 60, no. 250 (2008), s. 103-138.

John Morson, « Chercher Dieu par le désir » (“Seeking God by Desire,”) CSQ 2.2 (1967), s. 175-186.

Bernardo Olivera, « Notes sur l’Anthropologie du désir au service de la formation monastique », (“Notes on the Anthropology of Desire at the Service of Monastic Formation,”) Conférence aux Chapitres Généraux, 2005.

Wharff, Jonah : « Bernard de Clairvaux et René Girard, sur le désir et l’envie » (“Bernard of Clairvaux and René Girard On Desire and Envy,”) CSQ 42.2 (2007), s. 183-207.



ČTVRTÝ ODDÍL

IMAGO DEI

IMAGO DEI

V této části budeme hovořit o cisterciácké antropologii, tj. o základním porozumění lidské realitě, které je základnou naší spirituality. V tomto učení je mnoho různých složek, které mohou vnést světlo i do naší vlastní zkušenosti.

- Teologická reflexe Božího obrazu v textu knihy Genesis
- Téma integrálního poznání sebe sama
- Důstojnost každé lidské bytosti
- Myšlenka, že jsme zváni k tomu tento obraz naplnit
- Uvědomění si, že v sobě máme vnitřní odpor k vzdávání díky
- Několik autorů následovalo Evagria a Cassiána a uvědomili si tento opačný princip jako výsledek inherentní přítomnosti démonů či myšlenek, které nás zavádějí ke zlému
- Zkušenost s pokušením
- Učení Thomase Mertona ohledně hloubky já, které je odlišné od já vnějšího

Izák je jedním z nejvzdělanějších cisterciáckých otců a některé z jeho kázání mají velkou hloubku. V kázání uvedeném v této části Izák jednoduše hovoří o nedělním evangeliu, které používá jako základ pro rozjímání o zkušenosti s pokušením, což je vhodné téma pro postní dobu. Tím, že si pohrává s dvojitým významem latinského slova confessio, hovoří o tom, že bez realistického přiznání si vlastních hříchů a jejich vyznání nemůžeme ani vyznávat chválu Bohu.

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

1. Kdo jsem? Mé myšlenky a mé city, to nejsem já. Mé problémy, to také nejsem já. Odkud pocházejí stavební prvky mé identity: rodina, vzdělání, přátelé, zkušenosti, povolání, postavení v komunitě? Jaké filmy, romány, hudba, poezie, sociální média, zážitky krásy, ztráty, traumatické okamžiky přispěly k vytvoření mého vnitřního uspořádání?
2. Jak definovat zkušenost mého já osvětleného tradičním učením o stvořených lidských bytostech (které se samy nevytvořily) k Božímu obrazu (ad imaginem Dei) a tedy jejich orientaci na Boha?
3. Do jaké míry je moje identita tvořena společenskými vlivy (tím, že jsem se přizpůsoboval předpokládanému očekávání druhých – rodičů, vychovatelů, nadřízených, přátel)? Do jaké míry jsem v životě zakusil osvobození z otroctví způsobeného těmito očekáváními?
4. Jsem si vědom, že druzí vnímají, projevují se či reagují na události odlišně než já? Jsem šťastný, že mám jedinečnou identitu, jinou než druzí? Anebo mě to znejišťuje? Do jaké míry vnímám odlišnost (co se týče osobnosti, myšlenek, schopností, atd.) jako něco, co ohrožuje moji identitu a vyrovnanost? Anebo pociťuji komplementaritu jako bohatství? Jsem šťastný, že mohu přinášet své jiné způsoby myšlení či děláni věcí? Pociťuji velkou potřebu prosadit se a vyjádřit svou identitu prostřednictvím takových činů, které mě odlišují od ostatních?

5. Thomas Merton činí jasný rozdíl mezi povrchním či falešným já a já pravdivým nebo hlubokým. Dokážu si této duality všimnout ve svých vlastních zkušenostech? Pomohl mi mnišský život k tomu, abych si byl více vědom tohoto možného konfliktu? Dokážu přijmout, že druzí někdy mohou vidět mé skutečné já lépe než já sám?

6. Jak je možné uvědomovat si hluboce vlastní já a nepropadnout přitom individualismu (singularitas)? Jakým způsobem si uvědomuji a překonávám své osobní démony? Učím se žít v harmonii s druhými?

7. Jak mi život v klášteře pomohl stát se (za pomoci milosti a po malých krůčcích) tou báječnou osobností, kterou mě Bůh stvořil, abych jí byl? Jsem smířený s tím, že jde o pomalý proces?⁷



⁷

Francouzský překlad sestry Laurence Gouezin (Campénéac).

UVEDENÍ DO IZÁKA ZE STELLY: KÁZÁNÍ 38



Dom Elias Dietz (Gethsemani)

Narozen: 6. prosince 1959

Datum vstupu do řádu: 6. června 1988

Email: elias40051@gmail.com

“Mívám často strach. Tato úzkost není pouze nějakou špatnou vzpomínkou, je to stará čarodějnice, se kterou jsem navzdory sobě samé uzavřela nájemní smlouvu. Ponechávám jí kumbál na smetáky a snažím se jí vymezit jisté hranice. Je to můj domácí Leviatan, ucpávám mu ústa, a přesto mluví.”⁸

Při svědectví jedné ženy 21. století, která hovoří o osobní krizi, v našich uších vzdáleně zaznívají slova Izáka ze Stelly, když ve 12. století učil své mnišské spolubratry na téma vnitřního života:

⁸ Marion Muller-Colard, *L'autre Dieu. La plainte, la menace et la grâce*, Paris : Albin Michel, 2017, s. 125.

“Pokud jde o mě, pak myslím, že znám a velmi dobře rozeznávám své vlastní démony. Nic mi není známější, neboť nic mi také není škodlivější. Nic mi není důvěrnější, neboť nic pro mě není obvyklejší. Jsem si vědom toho, který druh pokušení mě utiskuje častěji a divočeji... (Tento démon) je v mém případě nesmírně užvaněný...; sprádá nekonečné legendy, které jsou naprosto lživé (7-8)”.

Ať už tohoto vetřelce nazýváme domácí Leviatan, nebo osobní démon, zdá se, že se jedná o obecnou lidskou zkušenost. Vnitřní svět občas bývá natolik chaotický a hlučný, že jediným vysvětlením je přítomnost někoho nebo něčeho uvnitř nás, kdo tam onen rámus dělá. Když už je příliš silný, pak i ucpává uši a svazuje jazyk.

Tuto představu osobního zlého ducha Izák čerpá z úryvku Lukášova evangelia, ve kterém Ježíš léčí člověka posedlého „němým démonem“. (Lk 11,14) Podle Izákovy interpretace je důvodem němoty tohoto člověka to, že onen zlý duch natolik uchvátil jeho vnitřní svět, že tento člověk už nemůže být ve vztahu se sebou samým či kýmkoliv ve svém okolí. Izák pokračuje vyznáním, že i on v sobě zažil totéž: (tento zlý duch) se často „zmočňuje mých uší tak (...), že nemohu číst, ani čtení naslouchat. Tím, že ke mně hovoří, že mě činí zcela němého, stávám se tupým a hluchým“. (8)

Jak Izák ve svém kázání otevřeně přiznává, neexistuje způsob, jak uniknout myšlenkám, slovům a obrazům, které ustavičně defilují v lidském vědomí. Můžeme jejich dopad omezit tím, že je vykážeme do kumbálu na smetáky, anebo, jak navrhuje Izák, je můžeme potírat za pomoci zaklínacích veršů žalmů. Jak však sám přiznává, této chórové strategii (in concione psallo) zlý duch čelí podsouváním lichotivých myšlenek (multa concionatur)

Mívá ke mně dlouhé monology, tu ohledně mých znalostí, jindy zase mé zbožnosti, tu ohledně dovedností, jindy rodiny, mého kouzla, výmluvnosti či mimořádnosti. (8)

Lidé 21. století mají tendenci vnímat sebepoznání jako nástroj k vlastnímu zdokonalení či sebeovládání. Pro Izáka v tomto kázání je sebepoznání něčím jiným. Je pro něj neoddělitelně spojené s hříšností a neúspěchem. Nejjautentičtější výrazem sebepoznání je pokorné vyznání hříchů. Tak se stává zkroušenost a lítost nad vlastními hříchy něčím důležitějším, než je psychologický ostrozrak. V jádru Izákova poselství nacházíme patristickou představu, že vyznání vin je již Boží chválou, „neboť vyznání vytváří krásu a krásu je chválou“. (10) Když je jazyk dostatečně svobodný, aby mohl vyznávat viny, může se rozvinout do všech možných slov, dobrých a životadárných, svobodných od vlády zlého ducha, „který svazuje jazyk pouty žádostivosti, strachu a zahanbení“. (19)

Abychom zůstali v daném kontextu, je dobré mít stále na paměti, že kázání 38 není něčím izolovaným, ale že se doplňuje s kázáním 39. Obě jsou komentářem k evangelijní perikopě z 3. postní neděle, které se někdy říká „Ježíš a Belzebul“. Určitým způsobem na sebe tato kázání vzájemně odkazují: jedno se zabývá pohlížením do vlastního nitra, druhé zase nahlíží ven mimo sebe. V kázání 38 se Izák soustředí na němeho člověka, z něhož Ježíš vyhnal zlého ducha. V kázání 39 se zaměřuje na farizeje, kteří odmítli Ježíši připsat tento čin a kteří se ve skutečnosti rouhali proti Duchu Svatému tím, že prohlašovali, že Ježíš demony vyhání Belzebulem.

Izák vidí v démonu, který svazuje jazyk, obraz nekajícnosti či odmítnutí přiznat si zlo uvnitř sebe sama (kázaní 38). Ve farizejích spatřuje obraz závisti nebo odmítnutí pohledět dál, než je jejich vlastní já, a uznat, že v druhých se nachází dobro (kázaní 39).

V ještě širším kontextu je dobré mít na paměti, že kázání 38 je postaveno na schématu obrácení a pokroku a obsahuje tři části, které často nacházíme v Izákových spisech. Nejprve v oddílu 38,11: „Disciplína vyžaduje, aby na prvním místě nezbytně byla zkroušenost srdce, poté vyznání vin ústy a následně musí dojít k nápravě skutků“. Toto téma znovu nacházíme lehce pozměněné v 38,15: „Avšak počátkem spravedlnosti hříšníka je vyznání hříchů, tak jak je psáno, „lidé přímí obviňují nejprve sami sebe“. Teprve poté můžeme chválit Boha a až na třetím místě smíme učit bližního“. To jsou v zásadě tři klasické etapy duchovního pokroku. Pro Izáka je každá z nich krokem směrem k integraci do Těla církve, úplného těla Kristova.

Ve světle Izákova učení se naše běžná představa o sebepoznání, respektive o pravdivém a falešném já, zdá poněkud individualistická. Podle jeho názoru nalezení sama sebe a nalezení svého místa v mystickém Těle od sebe nelze oddělovat. Jestliže se vidíte pravdivě a přiznáte si to, dotkne se vašeho srdce zkroušenost. Tato spásonosná bolest vás osvobozuje a obnovuje vás ve vztahu k vašim bratřím a sestrám. A pokud tuto novou svobodu dobře používáte, pak zase obnovujete vztahy uvnitř společenství.⁹

IZÁK ZE STELLY KÁZÁNÍ 38: PRVNÍ KÁZÁNÍ NA 3. POSTNÍ NEDĚLI

⁹

Překlad: Sestra Clair Bouttinová (Redwoods).

1 – Ježíš vyháněl zlého ducha a ten duch byl němý. Pro Pána Ježíše bylo, drazí bratři, snadné vyhnat z tohoto člověka zlého ducha, který by do něho bez jeho dovolení a souhlasu nikdy nebyl žádným způsobem vstoupil. Ve vsi mnohosti stvořených věcí totiž není nic, co by Otec nestvořil skrze něj a stejně tak skrze něj neřídil. A proto tedy také on určil, kdy a jak zlý duch do onoho člověka vstoupí, a stejně tak kdy a jak bude zase vyhnán.

2 – On tedy, který v onom okamžiku svou tělesnou přítomností zlého ducha právě vyháněl, je tím, kdo předtím, potom a teď, kdekoliv se vyskytují, vyhání demony božskou mocí, prostřednictvím koho chce, andělů i lidí, ať už jsou dobří či zlí, a jak chce. To znamená buď modlitbou, zaklínáním či zařikáváním, bylinami, kameny či zcela jiným způsobem. Jemu bezesporu náleží všechna moc na nebi a na zemi, moc, kterou v řádu božství měl vždy od svého Otce a v řádu lidství ji jednoho dne obdržel. Jak řekl: Byla mi dána veškerá moc na nebi i na zemi. A aby bylo možné v tuto moc s upřímností vždy a všude věřit, veřejně ji v určitou chvíli na určitém místě zjevil.

3 – Svým učedníkům dal moc nad všemi démony, a přesto se stalo, že k nim někdo přivedl svého syna posedlého zlým duchem, kterého v Ježíšově nepřítomnosti naprosto nedokázali uzdravit. Jak tedy mohli mít moc nad všemi zlými duchy, když ji neměli nad tímto? A pokud ji měli, tak jak to, že ho nevyhnali?

4 – V tomto případě totiž bezpochyby Ježíšova tělesná nepřítomnost a bezmoc učedníků představovala to, co jsme před chvílí konstatovali – je zcela zřejmé, že bez přítomnosti Boží moci a milosti spolupráce nemůže být nikdy jakýkoliv zlý duch vyhnán. Když se pak následně učedníci tázali, proč jej nemohli vyhnat, Ježíš odpověděl: „Kvůli vaší nevěře“. Buď to tedy ještě nevěděli, anebo tomu nevěřili, jak bylo zapotřebí.

Z toho vychází také to, že na jiném místě, když si učedníci něco přisvojovali, přivedl je na zem slovy: „Neradujte se z toho, že se vám podrobují duchové, atd. Viděl jsem, jak Satan padá z nebe jako blesk pro svou zpupnost.“

5 – Toto předchozí vysvětlení má, bratři, za cíl zabránit tomu, aby si někdo něco přisvojoval a nadutě se vyvyšoval pro to, co obdržel. To Bůh je tím, kdo v nás vše koná, s milosrdenstvím vyhání zlé a přináší dobré a občas také ve své spravedlnosti odnímá dobré a dává špatné.

6 – Ježíš tedy vyháněl zlé duchy a až dodnes je stále vyhání. Kéž každý, nejdražší bratři, pro sebe dobrého Ježíše žádá, a to bez prodlení, aby z něj zcela vyhnal jeho zlého ducha, anebo aby ho do té doby dokázal od něj uchránit. Jakkoliv jsou k nám totiž všichni démoni nepřátelští a radují se ze škod, které zakoušíme, jež nám způsobují nebo jež objevují už uskutečněné, pak přestože se jich všude rojí veliké množství a krouží kolem velkého počtu lidí, aby jim škodili, má každý svého osobního démona, který slídí kolem něj v první linii, pozoruje všude a při všem. Proto nesmí mnich za žádných okolností na toto zapomínat a Písmo to nesmlčuje.

7 – Pokud jde o mě, pak myslím, že znám a velmi dobře rozeznávám toho svého. Nic mi není známější, neboť nic pro mě také není více škodlivé. Nic mi není důvěrnější, neboť nic pro mě není obvyklejší. Jsem si vědom toho, který druh pokušení mě utiskuje nejčastěji a nejprudčeji. Vím, s čím mám nejvíce práce. A právě zde také musím vzkřiknout coby člověk, jenž vidí svou slabost a zná svého nepřítele: „Pane Ježíši, který jediný máš moc, vytrhni slabého z ruky silnějších než on, nehodného a ubohého tomu, kdo ho plení. Vytrhni chudáka, osvobod' nehodného z ruky hříšníka. Vytrhni mě z ruky hříšníka a z ruky nespravedlivého a toho, kdo jedná proti zákonu“. Když totiž, nejdražší bratři, v žalmech ve

shromáždění zpívám tyto věci a jiné jim podobné, v každém případě tyto žalmy směřuji potají proti němu.

8 – V evangeliu stojí, že byl němý. Můj zlý duch je velice užvaněný a sprádá ty nejdelsí a nejlživější báje o slávě tohoto světa, jeho počtách a rozkoších. Našeptává mi tisíce podezřívavých myšlenek ohledně těch či oněch. Slibuje zázraky, vyhrožuje mi udivujícími věcmi, tisíckrát mi žalže, že mohu mnoho věcí, které nemohu, a že nemohu mnoho věcí, které mohu. Říká, že se o mně povídají neobyčejné věci, dobré i špatné; vede ke mně řeči o spoustě věcí: jednou o mých vědomostech, pak o mé zbožnosti, jindy o mých mravech, nebo zase rodině, o mém šarmu, výmluvnosti či distingovanosti. Proč tak moc? Často mi odnímá uši a přisvojuje si je takovým způsobem, že mi neumožňuje ani číst, ani čtení naslouchat. Výsledkem toho je, že když ke mně hovoří, činí ze mě zcela němého, stávám se dočista tupým a hluchým.

9 – Odtud zřejmě vychází skutečnost, že je nazýván němým tento zlovolný duch, který nepřestává pronášet zlá slova, poněvadž ty, které napadá, činí němými k Boží chvále a k úkolům, jež jsou vlastní rozumnému jazyku. Apoštol Petr říká, že mluví-li někdo, pak ať jako by to byla slova Boží. Proto považuji za úkol rozumného jazyka toto a ne pronášení zbytečných a lživých slov, slov konfliktních a zavrhujeících, nactiutrhačných a vychloubačných, závistivých a nezřízených anebo jakýkoliv druh nemístných žertů: při všech těchto slovech je jazyk, který křičí a hovoří k uším lidí venku, anebo uvnitř v člověku povědomým promlouváním jeho démona, přesto němý, tak jak je psáno: Protože jsem zůstal zticha, mé kosti zeslábly, když jsem po celý den volal“. Jazyk tedy promlouvá Božími slovy třemi způsoby: když Boha chválí, když v jeho přítomnosti vyznává své viny a když povzbuzuje bližního. Avšak ten, který v těchto věcech mlčí, je němý, ať křičí jakkoliv chce.

10 – Ó, Pane Ježíši, vyžeň mého zlého ducha a otevři mé rty k pokornému vyznání hříchů, aby má ústa důstojně ohlašovala tvou chválu. Jinak chvála nebude v ústech hříšníka krásná: „Oděl ses vyznáním a krásou“. Vždyť vyznání zdobí, krása vzdává chválu.

11 – A tak mám-li coby nestoudný hříšník, tedy ten, který skrývá své hříchy, odvahu jej chválit, Bůh mi praví: „Proč ty, to znamená takový, jaký jsi, žaluješ na mou spravedlnost? Proč ty, který jsi zamlčel vlastní nespravedlnost, si přivlastňuješ spojenectví se mnou ústy, jež nebyla očištěna vyznáním vin? Vždyť vyznání vin ústy se děje za účelem spásy. Toto vyznání tedy očišťuje ústa a zarmoucenost zase srdce. Avšak ty ve skutečnosti nenávidíš kázeň. Ta totiž znamená toto: nejprve zkroušenost srdce, poté vyznání vin ústy a pak nápravu skutků. Tudíž ty, se svým tvrdým srdcem, němými ústy a ochablou rukou jsi nenáviděl ukázněnost a nedbal na má slova.

12 – Podle Božích slov je na prvním místě vyznání hříchů, bez něž ani Boží chvála, jež musí následovat, nemá krásy, a upevňování bližního není na místě. Ten totiž, kdo touží náležitě chválit Boha, mu nejprve vzdá dík otevřením svých úst ke chvále. Vyznání vin totiž otevírá ústa, stejně jako je zatvrzelost zavírá. Pokud jde o toho, který si přeje formovat bližního, neměl by ho nejprve vyučit v pokání a vyznávání hříchů?

13 – A tak Moudrost a její ohlašovatel začali své hlásání slovy: „Čiňte pokání, neboť se přiblížilo království Boží.“ A je řečeno, že všechen lid přicházel k Janovi, vyznával své hříchy a dával se od něj pokřtít. Také u apoštola Petra nacházíme tento názor: „Čiňte pokání a každý z vás ať přijme křest“. Dále je tu nařízení apoštola Jakuba: „Vyznávejte hříchy jeden druhému“. To, co jsme tu řekli, je tudíž nařízením Božím.

14 – Necht' tedy skrýváš-li své hříchy tak, že když uhnívají, způsobují v tobě zranění, a ty pospícháš, abys chválil Boha, uslyšíš, jak je řečeno: „Proč se odvoláváš na mou spravedlnost a děláš si nárok na posvátné spojení se mnou prostřednictvím svých nečistých úst?“ Pokud jde o to, abys poučil bližního, apoštol odhaluje tvou nepravost slovy: „Ty tedy poučuješ druhého, a sám sebe neučíš? Hlásáš, že se mají veřejně hlásat viny a sám je nevyznáváš; hlásáš, že se nemá krást a sám si neprávem přivlastňuješ vyznání hříchů!“

15 – V důsledku toho, bratře, buď zachovej mlčenlivost ohledně všeho dobrého, tak jako Ježíš přikázal zlým duchům, aby zachovali mlčení ohledně jeho chvály a kázání, anebo vyznej vše zlé, abys byl důstojně připuštěn ke chvále a kázání. Tvá ústa překypovala špatností – necht' překypují spravedlností. Počátkem spravedlnosti hříšníka je totiž vyznání hříchů, tak jak je psáno: „Spravedlivý obžalovává nejprve sám sebe; na druhém místě pak chválí Boha a na třetím poučuje bližního. Proto je počátkem spravedlnosti vyznání vin.“

16 – A tvůj jazyk hlásal falešnosti. Necht' tedy promlouvá bez jakýchkoliv záludností, chce-li se vymanit z hříchu, jak je psáno: „Blaze člověku, jemuž Hospodin nepřičítá vinu, v jehož duchu není falešnosti.“ Jestli si ji přičítáš sám, Bůh tak nečiní. Odhalíš-li sám své viny a otevřeně je přiznáš, sám Bůh je odejme a přikryje. Vskutku blaze tomu, z něhož je nevěrnost sňata, jehož hřích je přikryt.

17 – Vsedě jsi mluvil proti svému bratrovi. Zasedni v přítomnosti svého otce a vyznej se ze svých vlastních činů. Synovi své matky, tedy církvi, ses stal kamenem úrazu; synu své matky tělesné, to znamená sobě samému, se stáváš kamenem úrazu, hanbou a soudem, protože jsi spáchal tyto věci svému bratru.

18 – Jinak ten, který zatím mlčí a pozorně poslouchá v očekávání, že nejprve promluvíš a ospravedlníš se, že přiběhneš před jeho tvář s vyznáním vin, tě nakonec obviní a řekne: Myslel sis, nespravedlivý, že budu podobný tobě. Mlčel jsi, i já jsem mlčel. Cožpak však budu mlčet napořád? V žádném případě ti nebudu podobný, ani když pomlčíš, ani když promluvíš. Když totiž budeš ty mlčet, já zticha nebudu. Když promluvíš, já mluvit nebudu. Když budeš odhalovat, já budu skrývat. Když budeš obviňovat, já omluvím. Když budeš omlouvat, já obviním. Nebudu ti tedy podobný, protože když ty zprostitíš viny, já odsoudím; když ty odsoudíš, já zprostitím viny.

19 – Takový je, drazí bratři, užitek pokorného vyznání vin: mít Soudce, který omlouvá, a přitom si zasloužit mstitele, jenž odpouští. Proradnost však, která toto pochopí a ví co a jak, poté co jednou vstoupila do duše skrze potěšení z hříchu, se vzápětí snaží zavřít za sebou bránu úst a, aby měla dost sil odolat vyrvání ven prostřednictvím vyznání vin, svazuje jazyk pouty nezřízenosti, strachu a hanby. Takové jsou totiž tři věci, které zabraňují vyznání vin.

20 – Avšak ty, můj Pane Ježíši, jenž co otevřeš, nikdo nemůže zavřít, který ses kvůli tomu zjevil, abys rozvázal ďáblova díla, vyžeň ze mne, svého služebníka, jakékoliv potěšení ze hříchu, abych se zkroušeným srdcem činil pokání. Skrze ještě větší nezřízenost, silnější strach, pronikavější stud rozvaž mi pouta jazyka, abych já, po tak dlouhou dobu němý, hovořil a hlásal tak, že zástupy strnou v úžasu, a to nejen zástupy lidí, ale také andělů a dokonce démonů. Stali jsme se totiž podívanou pro tento svět, pro anděly a lidi, dobré i zlé. Učiň tedy, ať stanou v úžasu nad slovy tvého služebníka, a to nejen nad slovy úst, ale také skutků, neboť i činy mohou hovořit.

21 – Snažně tě prosím, nechť tato slova hovoří o pokoře tvého služebníka, tvé velikosti, užitku bližního a všech těchto věcech

skrze ústa, srdce a skutky. Necht' se tvůj služebník nerdí, že hovoří k uchu jediného, aby neupadl do zmatku v přítomnosti mnohých. Necht' se neobává, jako by to už bylo ztraceno, že ztratí to, co ztraceno být nemůže, a tím se uchrání ztráty toho, co si může uchovat navěky. Ať se nebojí, že přijde o naději, která bývá často klamná, aby se tak uchránil toho, že skutečně ztratí realitu, jež vždy posiluje - nejsou tak pošetilí či špatní ti, které jsi nám postavil do čela, Pane moudrý a dobrotivý, aby odmítali soucítit s našimi slabostmi. Dokud však jsme obtíženi pošetilostí a němotou, podezíráme také nenáležitě a hněvivě i ty moudré a dobrotivé.

22 – Vyžeň z nás tedy tohoto ducha opovrženého a němého, Pane, jenž jsi Slovem Otce, abychom skrze tebe, Slovo drahocenné a pravdivé, obdrželi slova vyznání vin a chvály. Ty, Bože, který žiješ a vládneš s Otcem a Duchem Svátým na věky věků. Amen.¹⁰

¹⁰ Překlad do francouzštiny : Sestra Christine Aptel (Val d'Igny) et sestra Anne Morin (Laval).

SEDM KRÁTKÝCH TEXTŮ

1

Vznešené stvoření, pochop svou důstojnost. Nejenže jsi ozdobeno obrazem Božím, ale navíc jsi ještě okrášleno podobností na něj. Neboť tak jako je tvůj Stvořitel, který tě tímto způsobem stvořil, Láska, je dobrý a spravedlivý, líbezný a laskavý, trpělivý a milosrdný a má všechny tyto zářivé kvality, které v něm čteme, stejně tak i ty jsi bylo stvořeno, abys mělo lásku, abys bylo čisté a svaté, krásné a okouzující, laskavé a pokorné. Čím více v sobě budeš mít tyto ctnosti, tím víc se přiblížíš Bohu a připodobníš se mu.

(Traité de la maison intérieure, kapitola XXXIX, 80, in Œuvres complètes de saint Bernard, Traduction nouvelle par l'Abbé Dion, T. VI, Paris, Louis Vivès, 1867, s. 48s.)

2

Blaze člověku, který obstojí ve zkoušce. To neznamená, že by blaženost spočívala v zakoušení zlého. Pokud je však snášíme trpělivě pro Kristovo jméno, je to cesta k blaženosti. Blaze totiž člověku, který obstojí ve zkoušce, ne protože ji zakouší, ale protože bude uznán hodným úcty a obdrží korunu života. Zkouška je jako oheň a člověk je zlato. Pokud nebude považován hodným uznání tím, že prošel očištnou silou ohně, bude uznán velmi málo způsobilým k přijetí královské členky. Ten tedy, kdo bude uznán hodným uznání, obdrží korunu života, bude sám zasazen v korunu svrchovaného Panovníka. Ať tedy námaha neděsí toho, jenž je okouzlen jejím ovocem. A ať ten, kdo chce obdržet korunu, usiluje o to být hoden uznání; nechť také ví, že takovým nemůže být uznán, odmítá-li se

setkat se zkouškou. Neboť je psáno: Ten, kdo nepoznal zkoušky, není hoden uznání.

(Elred z Rievaulx, Sermon 54, 2, in Sermon pour l'année 4, collection Durham Sermons 47 à 64, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2005, s. 100s.)

3

Aby se mohla pokořit, nemá duše nic účinnějšího ani vhodnějšího, než objevit sama sebe v pravdě. Ať však nic nezatajuje, „ať v ní není klamu“, „ať si dobře pohlédne do vlastní tváře“ a nepokouší se odvrátit. Když na sebe takto pohledí v jasném světle pravdy, neobjeví, jak moc je Bohu nepodobná? S nářky nad vlastní bídou, protože nebude moci déle zakrývat svou skutečnou ubohost, nebude pak k Pánu volat slovy proroka: „Ve své pravdě jsi mě pokořil.“ Jak by mohla zůstat tímto pravdivým sebepoznáním nepokořena? Vždyť shledává, že je „obtížena hříchy“, obtížena vahou tohoto smrtelného těla, spoutána pozemskými starostmi, pošpiněná kalem „tělesných tužeb“, slepá, ohnutá, neduživá, zapletená do tolika omylů, vystavená tisícům nebezpečí, chvějící se tisíci strachy, zneklidňovaná tisíci obtížemi, ponechaná tisícům pochybností, trápená tisícem potřeb, tíhnoucí k neřesti, neschopná jakékoliv ctnosti. Odkud by jí ještě měla přijít „odvaha pozvednout oči“, směle pozdvihnout hlavu?

(Bernard z Clairvaux, Sermons sur le Cantique, 36, 5, in Bernard de Clairvaux, Sermons sur le Cantique, T. 3, Paris : Cerf, 2000, s. 117s.)

4

Víte dobře, bratři, že první vzpoura začala s pýchou d'ábla, který chtěl raději vládnout, než aby se podrobil. Vždyť kdo se

povyšuje, bude ponížen, a následkem toho ten, kdo směřoval k vrcholům, byl rychle poslán do úplných hlubin. A i přesto ho neopustila nezřízená touha vládnout, ba právě naopak. Zvolil si trůn v ztvrdlých srdcích smrtelníků a ustavil si pro sebe, uprostřed svých společníků v špatnostech mocnosti, síly a vše, co ovládá tento věk tmy. A z každého svého houfu učinil svůdce v každé jednotlivé nepravosti. Tím se stává, že jedni se baví tím, že svádějí k bídnému obžerství, což jim vysloužilo název duchové žravosti. Jiní si libují v hanebné tělesné žádostivosti, těm se říká duchové smilství. Další zase zažehují v lidských bytostech plameny hamižnosti a ty nazýváme duchy lakomství. Pak jsou také ti, kterým se říká duchové hněvu – ti poskvřňují myšlenky nešťastníků ostny nedůtklivosti. Avšak existují také duchové lenosti. Jejich název vychází z toho, čím se zabývají, což je činit smrtelníky neschopnými zůstat v klidu. Jiným se zase říká duchové smutku: je mnoho těch, které noří do jakési pošetilé sklíčenosti. Nejdomyšlivější ze všech jsou však démoni pýchy – pobízejí marnivá srdce k tomu, aby si o sobě mnoho myslela.

(Elred z Rievaulx, Sermon pour l'année, 54, 8, in Ælred de Rievaulx, Sermons pour l'année, 4, collection Durham Sermons 47 à 64, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2005, s. 103s.)

5

Pokaždé, když je mnich ponoukán k tomu, aby se choval vlačně a malátně poté, co totéž viděl u druhého, k tomu aby marnil své síly v zahálce poté, co viděl druhého zahálet, aby těkal sem a tam po vzoru toho, jehož ovládla lenost, pokaždé když je ponoukán k tomu, aby popřál sluchu nactiutrhači, připojil se k reptalovi, skrýval anebo povzbuzoval děláni neužitečných činů a slov, pokaždé je to kvůli hadovi, který mu říká: „Ochutnejte a budete jako bohové.“

(Elred z Rievaulx, Sermon pour l'année, 59, 29, in Ælred de Rievaulx, Sermons pour l'année, 4, collection Durham Sermons 47 à 64, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2005, s. 183.)

6

Ó, kdybychom tak věděli, že jsme lidé, kdybychom tak chápali, že jsme byli stvořeni k obrazu a podobě Boží! Kdo se na tuto důstojnost odvolává, moji bratři? Coby lidské bytosti jsme složeni ze dvou částí: máme tělo a máme duši. Podle těla jsme v určitém smyslu jako zvířata – zde se onen obraz a podobnost Boží nenacházejí. Neboť je to právě duše, jež byla stvořena k Božím obrazu a podobě. Necht' nyní každý podrobí zkoumání, zda žije podle toho, co je k obrazu a podobě Boží, či jestli žije podle toho, v čem se podobá zvířatům. Proto pravím: necht' každý zkoumá, zda se znepokojuje spíše věcmi, které slouží tělu, nebo těmi, které mají sloužit duši.

(Elred z Rievaulx, Sermon pour l'année, 34, 8, in Ælred de Rievaulx, Sermons pour l'année, 3, deuxième collection de Clairvaux, Sermons 29 à 46, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2002, s. 92.)

7

Obrat' se tedy, obrat', Šulamítko, od pozornosti, kterou věnuješ své ošklivosti a nedokonalosti. Ano, pravím, obrat' se, obrat' k pohledu, jenž míří na tvůj lesk a krásu. Nauč se, že nestačí jen, aby ses nelíbila sama sobě, ale abys také věděla, jak se líbit svému Ženichovi. Nezapomeň na to, že jsi černá, ale stejně tak ani nezapomínej, že jsi krásná.

(Jean de Ford, Sermon sur le Cantique des cantiques 63, 4, in Jean de Ford, Sermons sur le Cantique des cantiques, Tome II, Sermons 44 à 87, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2000, s. 246.)

ČTYŘI ZAMYŠLENÍ

1



Sestra Anne Elizabeth Sweet (Tautra)

Narozena : 9. května 1950

Vstup do řádu (OSB) : 24. srpna 1969 (OCSO) : 14. března
1995

Email : anneelizabethocso@gmail.com.

Když Izák hovoří o svém démonu, je v jeho popisu mnoho věcí, u kterých cítím, že ve mně osobně rezonují a dotýkají se toho, čeho ve svém řeholním životě nejvíce lituji: ztraceného času. Ne proto, že bych byla zahálčivá nebo líná, ale je mi líto času, kdy jsem se nechala rozptylovat, příliš se zabývala věcmi, které Izák popisuje, když hovoří o svém specifickém démonu (8). Ztratila jsem čas, který jsem bývala mohla věnovat lectio, studiu, modlitbě, kontemplování slávy Boží..., abych mohla být proměněna ... v jeho obraz. Ach, kéž bych si bývala toto uvědomila dříve!

Někdy mohou být ony špatné sklony v myšlenkách, jak je popisuje Izák, zdrcující. Avšak přítomnost Boží moci v nás a jeho milost jsou ještě mocnější a jak Izák naznačuje, musíme na nich pracovat (4). To znamená – pracovat na nich tvrdě.

Tak jako Izák jsem zakusila moc Božího slova, slova mocného a pravdivého, které může odehnat ony vnitřní myšlenky a hlasy, které mě odvádějí od kontemplování Krista. Někdy mi tak jako Izákovi stačí slovo žalmu zpívaného v chóru nebo slovo obdržené během lectia. Když ke mně nějaký takový text promluví, zaměřím se na něj a čtu jej, modlím se nad ním tím způsobem, že si ho po celý den opakuji a dovolím, aby ve mně svou silou vnitřně pracoval. Zjišťuji, že když to dělám, překypují moje ústa a srdce chválou a zakouším při tom novou svobodu a pokoj.¹¹

¹¹

Francouzský překlad: Sestra Laurence Gouezin (Campénéac).



Bratr Antonio Manuel Pérez Camacho (Huerta)

Narozen : 19. července 1969

Vstup do řádu : 21. září 1993 (OSB) ; 13. ledna 2013 (OCSO)

Email : famsilos@yahoo.es

Je jisté, že vlivem setrvávání v nějakém provinění, neodbytnosti určitých obtížných myšlenek a neschopnosti vyhnat je ze života, si někdy docela vážně myslíš, že máš v sobě démona, že jsi posedlý nějakým zlým duchem a potřebuješ exorcismus. Dalo by se říct, že máme v sobě uvnitř nastěhovaného Satanova agenta, který nás nepřestává popichovat. Je to jako by zároveň s Božími dary a naším válčením s nimi nás nepřestával obtěžovat nanejvýš nemístný hlas. Je to démon, kterého důvěrně známe, škodí nám a je užvaněný, jak o tom hovoří Izák. Je to onen děšť mylných a zhoubných myšlenek, který neustále dopadá na naše vědomí a dokáže nás učinit neschopnými opravdové modlitby, dobrých skutků a dokonce i vyznání svých hříchů. Ve skutečnosti jsme si do svého vlastního nitra nastěhovali tu nejmocnější armádu nepřátel, takže když se modlím spolu s žalmy za osvobození od

nepřítel, prosím Boha, aby mě bránil právě před tímto houfem pomýlených myšlenek. Neboť pouze Boží moc konající skrze Ježíše je schopna mě jich zbavit, jen ona může vyhnat „mého démona“. Jak řekl Petr Kornéliovi, právě proto Ježíš přišel na svět: „Ježíš procházel zemí, všem pomáhal a uzdravoval všechny, kteří byli v moci ďáblů.“ (Sk 10,38)

To je také má zkušenost – pouze když si v mysli vybavím jeho osobu, neustále opakuji jeho sladké Jméno, získávám pomalu převahu nad nepřítelem.“¹²

¹²

Francouzský překlad: Sestra Anne Morin (Laval).

3



Dom Mark A. Scott (New Melleray)

Narozen : 9. května 1948

Vstup do řádu (Vina) : 1978

Email : frmark@newmelleray.org.

Izák je právě tak jako já opat. A tak i coby opat čtu toto kázání. Když v úvodu oslovuje své bratry, nazývá je “nejmilovanější”, dilectissimi (1). Vlivem temperamentu bych nedokázal udělat totéž přesvědčivým způsobem a aniž bych tím vůbec nikoho neurazil. Užívám zkrátka jiné způsoby, abych ukázal bratřím svoji náklonnost. Avšak Izák nezůstává jen u tohoto. Následně vyznává: “Co se mě týče, mí nejmilovanější, znám svého vlastního démona až příliš dobře.” (6)¹³ Výslovně udává, kterým pokušením je vystavován a pravděpodobně uvádí v první řadě ty, které dobře znají i jeho bratři (8-9). Izák tak pro ně konkrétním způsobem zpřítomňuje vzor toho, co znamená “vyznat své viny”¹⁴, postoj, který se v nich právě snaží

¹³ Přeloženo podle angličtiny Doma Marka. (SC n°207 Gaston Salet překládá poněkud odlišně). [NdT]

¹⁴ Jedná se zde o dvojí význam klasického latinského confessio (vyznání chval a hříchů) od časů Augustina až k našim Otcům. [NdT]

podnítit. Pro své mnichy je Izák učitelem pověřeným hlásat Boží Slovo (14), zatímco jejich hlavním úkolem je Boží chvála. Ani on, ani oni však nemohou naplnit své povolání bez vyznání vlastních hříchů. Jedině díky němu může Izák skutečně vyučovat a jeho bratři skutečně chválit (15). Izák zde cituje žalm: „Oděl ses vyznáním a krásou” (10 ; Ž 103,1).¹⁵

V žalmu se hovoří o Bohu, avšak Bůh je modelem pro člověka, takže Izák si ho může sám přisvojit, stejně tak jako se stává vzorem pro jeho mnišské bratry. Člověk je obrazem Božím, říká Izák s jistou smělostí, avšak vy, mí milovaní, buďte mým obrazem, a to přesto jen v té míře, do jaké je tento obraz skutečně obrazem Božím. Existimasti quod ero tui similis (18 ; Ž 49.21)?¹⁶

4



Sestra Rebekka Willekes (Klaarland)

Narozena : 27. června 1967

Vstup do řádu : 27. září 2002

¹⁵ Takový je doslovný překlad Vulgáty (confessionemet decorem induisti), který je poněkud vzdálený od francouzského liturgického překladu, jak je nám známý: „Oděl ses velebnou důstojností“ [NdT]

¹⁶ Francouzský překlad Godefroy Ragueneau de St Albin (Aiguebelle).

Email : zr.rebekka@gmail.com

“Můj osobní démon!” Mám spíše sklon myslet na svého strážného anděla než na demony. Avšak Izák přeskakuje od Ježíše vyhánějícího demony před dávnou dobou k tomuto osobnímu démonu z mé doby. A jeho popis je dost přesný. Výmluvný démon, který mě neustále rozptyluje a umlčuje mou modlitbu. Tím, že ke mně hovoří, mě činí hluchou k Pánovu hlasu. Během božského oficia mi šeptá do ucha a ptá se: Co máš dnes všechno v plánu? Nebo mi připomene nějakou komplikovanou situaci a vsugeruje mi, abych na ni právě teď myslela a řešila ji. Když chce zahrát na lehčí notu, dotazuje se mě, co budeme mít k večeři. A když se rozhodne vzít svoji úlohu zlého ducha co nejvážněji, začne přiživovat mou pýchu, zatrpkllost, smutek, nedůvěru a hněv. A po celý čas, kdy mu naslouchám, zůstávám němá. Žádná slova chvály Boží, žádná vstřícná slova k mému bližnímu. Můj jazyk může zpívat Pánu chvály, avšak mé srdce zůstává zticha.

Pokud je to však pouze zlý duch, není vůbec důvod si zoufat. Představa užvaněného démona mi pomáhá se mu postavit a obrátit se zpět k Pánu, vnímat ho takového, jaký opravdu je – žádná inteligentní myšlenka, žádná důležitá úvaha, žádná cenná emoce, ale démon, kterého se Ježíš právě chystá vyhnat, když k němu zavolám: “Pane, prospěš mi na pomoc!”¹⁷

¹⁷

Francouzský překlad: Sestra Christine Aptel (Val d'Igny).

PODNĚTY K SEPSÁNÍ

1. Napište tři body nebo myšlenky, které ve vás po přečtení této části vyvstaly a které byste si chtěli zapamatovat.
2. Pokud chcete, napište osobní odpověď na body probírané v tomto oddíle. Rozsah: postačí cca 250 slov.
3. Chcete-li se o své myšlenky podělit, můžete je poslat otci Michaelu Casey (Tarrawarra) : experientia.editor@gmail.com. Přiložte prosím svoji fotografii spolu se jménem a adresou kláštera, datem narození, datem vstupu do řádu a Vaší osobní emailovou adresou.

LITERATURA K HLUBŠÍMU STUDIU

Elias Dietz, Conversion in the Sermons of Isaac of Stella, in *Cistercian Studies Quarterly* 37.3 (2002), s. 229-259.

Elias Dietz, Aelred on the Capital Vices : A Unique Voice among the Cistercians, in *Cistercian Studies Quarterly* 43.3 (2008), s. 271-294.

Bernard McGinn, Freedom, Formation and Reformation : The Anthropological Roots of saint Bernard's Spiritual Teaching, in *Analecta cisterciensia* 46 (1990), s. 91-114.

Maur Standaert, La doctrine de l'image chez saint Bernard, in *Ephemerides Theologicae Lovanienses* 23 (1947), s. 70-129.

PÁTÝ ODDÍL

SCHOLA
DILECTIONIS

SCHOLA DILECTIONIS

V tomto oddíle vás zveme, abyste se zamysleli nad vlastní zkušeností s láskou, její přítomností anebo absencí v rámci mnišské komunity, a tuto svou zkušenost porovnali s texty našeho dědictví, které o komunitě hovoří jako škole lásky, škole teologální lásky. Význam slova „škola“ naznačuje, že tím, že žijeme společný život a jsme součástí mnišské komunity, jsme formováni, vedeni a podporováni k růstu v lidské a božské lásce. Tak vypadá ideál. Avšak do jaké míry se konkrétně uskutečňuje? Jak můžeme zajistit, aby naše komunity byly skutečně místem, kde se člověk naučí více a hlouběji milovat, pod vedením Ducha?

PODNĚTY K ZAMYŠLENÍ

1. Kde jsem učinil zkušenost s láskou? Kde jsem přijal lásku? Zakusil jsem ve svém klášteře, že se zde má citovost rozvíjí a osvobozuje od svých limitů? Cítil jsem se ve své komunitě vždycky „jako doma“, anebo byly chvíle, kdy jsem si v ní připadal nepříjemně, na okraji, cize?
2. Jak jsou pro mě důležité vztahy s ostatními členy komunity? Do jaké míry přijímám ostatní v komunitě? Přijímám je jako Krista? Chovám se k nim s laskavostí? Prostřednictvím vzájemné služby? Naslouchám jim? Snažím se dobře plnit své povinnosti v komunitě? S kterými členy v komunitě si mohu vážně promluvit?
3. Jsem schopen se přiblížit k ostatním, anebo

čekám, až udělá krok ke sblížení ten druhý? Prožívám rozhovory a naslouchání v komunitě jako příležitost ke společnému růstu prostřednictvím sílicí vzájemné otevřenosti? Zapojuji se dobrovolně do komunitních aktivit, jako jsou liturgie, jídlo, práce, setkání, slavnosti?

4. Jak budu vztahy v komunitě? Jak se mohu starat o druhé, aniž bych byl dotěrný? Vůči kterým členům komunity jsem prakticky netečný? Je v jejich chování něco, co pociťuji jako hrozbu a co mě odrazuje od sblížení se s nimi? Jsou v současnosti nějací členové komunity, které vnímám takřkajíc jako „nepřátele“? Vnímám ve své komunitě odpuštění, ať už své vlastní vůči druhým či obráceně, jako něco reálného?
5. Je rozdělení hmotných věcí v rámci komunity rovnoměrné, anebo vlastnictví věcí slouží jako symbolická známka určitého statusu? Existuje v mé komunitě jakási neviditelná hierarchie privilegií, která některým členům umožňuje jednodušší přístup ke klášterním zdrojům? Vyvolává tato skutečnost závist nebo reptání? Škodí tato nerovnost našemu společenství?
6. Jaké talenty a schopnosti rozeznávám u ostatních členů komunity? Mám z těchto darů, schopností a úspěchů ostatních radost, anebo jsou pro mě zdrojem závisti a mrzutosti? Vnímám u některého člena komunity, že má dar velkorysosti a přijímající laskavosti vůči druhým? Podporuje mě komunita v rozeznávání

mých osobních kvalit? Jak se cítím, když nejsou moje dary a schopnosti uznávány anebo když nemám příležitost je používat a rozvíjet?

7. Do jaké míry zakouším propojenost lásky k Bohu s láskou k bližnímu? Měli komunitní starší rozhodující roli při mém navedení na cestu lásky?

ÚVOD KE DVACÁTÉMU KÁZÁNÍ SVATÉHO BERNARDA



sestra Maria Francesca Righi (Valserena)

Datum narození: 3. srpna 1951

Datum vstupu: 5. července 1977

Email: france.righi@monasterovalserena.191.it

Cisterciácké kláštery mohou být světlými body ve věrnosti k tradici, díky čemuž se označují jako *schola caritatis* nebo *dilectionis*. V dnešní době se my, kteří jsme povoláni být „odborníky na lidství“ a „odborníky na společenství“, musíme znovu naučit umění tuto zkušenost předávat. V našem globalizovaném světě, který oslavuje emoce a pokořuje rozum a svobodu, musíme vycházet z toho, že v záležitostech lásky jsme analfabeti. Člověk se znovu stává „mírou všech věcí“ a vytváří křehká pouta, neboť popírá skutečnost toho, co již neumí žít. Potřebujeme školu a učitele, potřebujeme se znovu naučit obsahu pravdy. Musíme znovu promyslet žitou zkušenost, nalézt v ní kulturní dědictví Západu založené na křesťanské víře a vybudovat mnišskou teologii. Dále také potřebujeme

zkušenost formace, abychom mohli zakusit její platnost a spolehlivost. Musíme se znovu naučit základům našeho lidství. Lidské dějiny začínají hříchem, takový je náš skutečný počátek. Proto musíme do našeho slovníku, s nenapravitelným nebo tragicky zoufalým optimismem, přijmout slova jako zlo, smrt, chaos, utrpení, vykoupení. Právě bolestná zkušenost tohoto nepochopitelného *mysterium iniquitatis* vyžaduje výchovu v schopnosti milovat, a to benediktinskou metodou pokory a poslušnosti. Lidská osoba je definována právě schopností milovat: Bůh je láska a lidská bytost stvořená podle jeho obrazu je láska. Láska ve všech svých substancích a úrovních své psychologické, fyzické a duchovní konstituce; láska v celé komplexnosti své antropologie. Láska je sjednocujícím faktorem této jednoty duše a těla, kterou se moderní myšlení snaží omezit pouze na biologii nebo činnost neuronů. Dualistická jednota těla a duše je obývána duchem, vlastní úrovní lidského stvoření mezi živými, jehož dech je dechem Božím. Musíme se znovu naučit této jednotě v liturgickém životě, který vychovává tělo, ve spiritualitě, jež živí duši, v bratrství, jež je příbytkem Ducha.

Tyto tři složky odpovídají třem základním stavebním prvkům benediktinsko-cisterciácké spirituality: práce (tělo), *lectio* (rozum) a osobní modlitba spolu s liturgií (duch).

Následně můžeme tyto části vztáhnout na osoby Nejsvětější Trojice: tělo na Otce, který je stvořil, rozum (*ratio*) na Slovo, duch na *affectus* hlubokého života Božího.

Vlastí lásky je ve skutečnosti Nejsvětější Trojice. Učitel v této škole a zároveň také svědek, otec a matka, přítel a bratr, společník je jediný: Kristus. Milujeme ho napřed jako otroci, potom jako žoldnéři, později cudnou láskou synů a manželky a odpovídáme tak na lásku, jíž nás

miloval Otec. Milující odpověď naší svobody roste s růstem osobnosti. Počáteční volba je rozhodující: cesta ctnosti, dobroty, pravdy, krásy a štěstí, anebo cesta neřesti, zla, lži, ošklivosti a neštěstí. Jakmile toto rozhodnutí jednou učiníme, můžeme podstoupit dobrodružství lásky, to znamená rozběhnout se za cílem, jímž je schopnost odevzdat se v plné důvěře. V této první fázi je tím nejvhodnějším nástrojem vztah k staršímu, s nímž se mají učinit první krůčky ve zkušenosti duchovního otcovství nebo mateřství. Jiným důležitým nástrojem je osobní modlitba a liturgie. Během této první fáze jde o to utvářet něco tak proměnlivého a tak živého jako naše citovost, dokud nenabudeme celé podstaty vnitřního člověka. Toto úsilí se odehrává v konkrétních podmínkách dodržování mnišského života, celého života komunity, jež tvoří (jako lůno, z něž vychází nový člověk, vnitřní člověk) vody, do nichž jsme ponořeni a z nichž tryská nové stvoření, sjednocené samo v sobě a schopné žít ve společenství.

V tomto prvním stupni lásky, *amor* (Karol Wojtyła by řekl touha nebo žádostivost, svatý Bernard sebeláska a Aelred zase poněkud dětinské přátelství) nejprve sobecká, s sebou přináší jistou sladkost, chuť, novou vůni; sladkost první zkušenosti s láskou Kristovou. Kristus nás miloval celým svým lidstvím, láskou oděnou tělem, která tělu odňala vše, co jí v nás činilo překážku, tedy důsledky hříchu: smrt, bolest, chaos. Na oplátku nám Kristus dal to, co bylo vlastní jemu, tedy skutečný a věčný život. Láska prvního stupně podporuje tíhnutí k cíli, výsledkem ducha osvíceného zralostí je láska; toto vše není nic jiného než zrak, s nímž pohlížíme na Boha, energie duše, jež je prostá, mocná a čistá.

Abychom pokročili od jednotlivce rozděleného v sobě samém a odděleného od ostatních ke společenství osob

podle obrazu Svaté Trojice, je třetí fáze v časové rovině etapou stáří, avšak v té morální se tato fáze duchovního člověka nutně neshoduje se zralostí chronologickou.

Svátost autority slouží jako prostředník mezi životem v Trojici a zkušeností osoby povoláné přejít od rozděleného „já“ k „já ve společenství“, přičemž výsadní svátostí této přeměny je svátost eucharistie, střed a zdroj celého našeho života.

Základem, který podpírá a spojuje všechny úrovně této školy, jež z něj tvoří most mezi nebem a zemí, je ten, který řídil stvoření člověka, ten, který svojí smrtí na kříži pracoval pro naše vykoupení a jenž podpírá cestu v Duchu. Je to Kristus, který tvoří společenství mezi všemi údy těla a mezi všemi těmito údy a církví v nebi. A stejně jako se Kristus narodil z lůna Panny Marie, tak i Maria je panenské i mateřské lůno, podle mariánské ekleziologie a podle ekleziologie společenství druhého vatikánského koncilu, jež je plodným principem našich komunit: Matka krásné lásky je učitelkou a matkou *schola dilectionis*.

Tímto způsobem *schola dilectionis* uskutečňuje studijní program zamýšlený Řeholí svatého Benedikta: Pojd'te ke mně, který jsem cesta (metoda), pravda (obsah) a život (cena). Nejvyšší stupeň *schola dilectionis* je posvěcen objetím Svaté Trojice; když Syn vychoval své bratry, když Duch očistil jejich city, Otec je přijal za syny v objetí své lásky.

BERNARD Z CLAIRVAUX DVACÁTÉ KÁZÁNÍ O PÍSNI PÍSNI

1. Začneme tedy kázání slovy Učitele: Kdo nemiluje Pána Ježíše, ať je proklet (1 Kor 16, 22). Musím přece velmi milovat toho, skrze něhož jsem, žiji a vnímám. Jsem-li nevděčný, jsem i nehodný. Jistě je hoden smrti, kdo odmítá žít pro tebe, Pane Ježíši, a je již mrtev; a kdo tebe nevnímá, je bez rozumu, a kdo se snaží být pro něco jiného než pro tebe, je tu pro nic a sám je ničím. Vždyť nakonec, co je člověk, kdyby ses mu ty nedal poznat? Ty jsi, Bože, vše učinil pro sebe, a kdo chce být sám pro sebe a ne pro tebe, stane se ničím uprostřed všeho. Boha se boj a jeho přikázání zachovávej; v tom je celé bytí člověka (Kaz 12, 13). Tedy je-li v tomto celý člověk, pak bez toho je člověk ničím. Nakloň, Bože, maličko k sobě to, čím jsi mi dovolil být. A z tohoto ubohého života přijmi, snažně prosím, zbytek mých let; za ty roky, které jsem v životě promarnil, protože jsem žil marně, srdcem zkroušeným a pokorným, Bože, nepohrdej. Mé dny se prodloužily jako stín a přešly bez užitku. Nemohu je přivolat zpět; dovol, abych je znovu zvážil před tebou v hořkosti své duše. Před tebou je každá má touha a záměr mého srdce – a pokud by ve mně bylo něco z moudrosti, zachoval bych to pro tebe. Ale ty, Bože, znáš moji nemoudrost, leda že snad být moudrý je právě to, že tuto svou nemoudrost uznávám, a i to je tvůj dar. Rozmnož ho ve mně, protože nejsem sice nevděčný i za malý dárek, ale jsem též znepokojený kvůli tomu, co mi chybí. Proto tě totiž miluji jen tak, jak mohu.

2. Ale je zde něco, co mě více dojíká, více nutí, více rozněcuje. Nade všechno láskyhodným tě pro mě, dobrý Ježíši, činí kalich, který jsi vypil, dílo našeho vykoupení. To je to, co přece vyžaduje celou naši lásku k tobě. Tohle naši zbožnost lákavěji vábí, spravedlivěji požaduje, pevněji zavazuje a silněji

na ni působí. Tak velmi se totiž namáhal Spasitel na tomto díle, že ani při stvoření celého světa jeho Tvůrce nepocítil takovou únavu. Tam přece řekl a stalo se, přikázal a bylo to stvořeno. Zde však snášel ty, kdo jeho slovům odporovali, jeho skutky přísně sledovali, v jeho mukách se mu vysmívali a při jeho smrti mu vyčítali. Hle, jak velice miloval. A dále uvaž, že tuto svou lásku neoplácel, ale přidával navíc. Neboť kdo mu něco dal, aby mu to on musel oplácet? Ale jak říká svatý Jan Evangelista: Ne že my jsme si zamilovali Boha, ale že on si zamiloval nás (1 Jan 4, 10). On si nás přece zamiloval, i když jsme ještě neexistovali; a přidal navíc i lásku vůči těm, kteří mu odporují, jak o tom svědčí Pavel, který říká, že i když jsme byli ještě nepřátelé, byli jsme s Bohem smířeni krví jeho Syna (Řím 5, 10). Kdyby totiž nemiloval i nepřátele, neměl by ani přátele, a stejně tak by ani neměl koho milovat, kdyby si nezamiloval ty, kteří ještě nebyli.

3. Zamiloval si nás totiž laskavě, moudře a silně. Laskavé bylo to, že přijal na sebe tělo; moudré to, že se uchránil viny; silné, že podstoupil smrt. Neboť ty, které v těle navštívil, nemiloval přece vůbec tělesně, ale v moudrosti ducha. Dech našeho chřipí je Hospodinův pomazaný (Pláč 4, 20), žárlivě nás střeží Boží žárlivostí, nikoliv lidskou, ale jistě prospěšnější, než jakou střežil Adam svou Evu. Tak tedy ty, které v těle vyhledal, si zamiloval v duchu a vykoupil v síle. Je zajisté velmi milé a příjemné vidět Tvůrce člověka jako člověka. A když (naši) přirozenost moudře oddělil od viny, pak také mocně smrt od přirozenosti odehnal. V přijatém těle ke mně sestoupil, s vinou si poradil, když se jí vyhnul, a tím, že podstoupil smrt, dal zadostiučinění Otci: laskavý přítel, moudrý rádce, silný zastánce. Bezpečně se svěřím tomu, který mě chtěl, uměl a mohl spasit. Koho vyhledal, toho si i skrze svou milost povolal. Cožpak toho, kdo přijde, vyžene ven? Ale já se nebojím žádného násilí ani lsti, které by mě snad mohly vytrhnout z jeho ruky. Vždyť on přemohl smrt, která vše přemáhá, a hada –

svůdce veškerenstva – oklamal s dovedností mnohem dokonalejší. Byl moudřejší než svůdce a silnější než smrt. Přijal sice pravé tělo, ale jen podobné tomu, jaké má hříšný člověk. V těle poskytl laskavou útěchu slabému a v podobnosti hříchu moudře ukryl léčku na ďábelskou šalbu. Dále pak, aby nás smířil s Otcem, smrt statečně podstoupil a také si ji podrobil, když prolil svou krev jako cenu za naše vykoupení. Tedy kdyby nemiloval laskavě, nebyla by mě našla ve vězení jeho vznešenost; ale k citu lásky přidal moudrost, s níž oklamal tyrana, a přidal i utrpení, v němž smířil urážku Boha Otce. Zde jsou ty způsoby (lásky), které jsem vám slíbil; ale předem jsem vám je ukázal na Kristu, abyste je měli s větším doporučením.

4. Uč se, křesťane, od Krista, jak máš Krista milovat. Uč se milovat laskavě, moudře a silně: laskavě, abychom se nenechali svést, moudře, abychom nebyli oklamáni, silně, abychom se nedali násilím od Boha odvrátit. Abys nebyl sváděn světskou slávou nebo tělesnými rozkošemi, ať je ti nade všechno milý Kristus – moudrost. Abys nebyl oklamán duchem lži a bludu, kéž ti svítí Kristus – pravda. Abys nezemdlel uprostřed protivenství, kéž tě posiluje Kristus – Boží síla. Tvou horlivost ať rozněcuje láska, poučuje vědění a upevňuje vytrvalost. Ať je horoucí, obezřetná a neporažená. Ať nezná vlašnost, ať jí nechybí rozlišování, ať není bázkivá. A pohleď, zda ti snad tyto tři věci nebyly doporučeny již v zákoně, kde Bůh říká: Miluj Hospodina, Boha svého, z celého svého srdce, z celé své mysli a z celé své síly (Dt 6, 5; Mk 12, 30). Mně to připadá tak, pokud nás při tomto trojím rozdělení nenapadne jiný vhodnější význam, že láska srdce se týká projevování horlivosti citů, láska mysli činnosti nebo úsudku rozumu, láska síly pak může být spojována se stálostí či svěžestí ducha. Miluj tedy Pána Boha svého plným citem celého svého srdce, miluj s veškerou bdělostí a obezřetností rozumu, miluj ze vsí své síly, aby ses nebál pro lásku k němu ani zemřít, jak je psáno na

tomto místě: Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky (Pís 8, 6). Ať vnímáš, jak je Pán Ježíš milý a lahodný pro tvůj cit, jako protiklad k lákavým svodům života tělesného, a jeho lahodnost ať přemůže tu lákavost, tak jako klín vyráží klín. Ale stejně tak ať je světlem a vůdcem tvému chápání a rozumu a vede ho, nejen proto, aby ses vyvaroval klamů kacířské lži a uchránil čistotu víry před nástrahami, ale abys také byl obezřelý a varoval se ve svém životě přílišné a nerozlišující unáhlenosti. Ať je tvá láska silná a stálá, ať neustupuje před nátlakem ani neklesá pod námahou. Milujme tedy vášnivě, obezřetně a silně: s vědomím, že láska srdce, které též říkáme vášnivá, bez té, kterou nazýváme láskou myslí, je sice příjemná, ale může svádět z cesty, a ta druhá zase bez síly lásky je sice rozumná, ale křehká.

5. Podívej se na zjevné příklady toho, že je tomu tak, jak říkáme. Když učedníci těžce nesli, že od samotného Učitele slyšeli zprávu o jeho chystaném odchodu, uslyšeli: Jestliže mě milujete, měli byste se radovat, že jdu k Otci (Jan 14, 28). Co to znamená? Nemilovali snad toho, nad jehož odchodem pociťovali bolest? Určitým způsobem ho milovali, a přece nemilovali. Milovali laskavě, ale ne moudře; milovali tělesně, ale ne rozumně; milovali sice z celého srdce, ale ne celou myslí. Jejich láska stála proti jejich spáse, a proto jim také řekl: Prospěje vám, abych odešel (Jan 16, 7), a obviňuje přitom jejich úsudek, nikoli cit. Když pak mluvil o své budoucí smrti a pokoušel se mu v tom bránit Petr, který ho vroucně miloval, zde se na něj, jak si vzpomínáte, s pokáráním obořil, ale co jiného u něj káral než jeho nerozumnost? Vždyť co znamená „tvé smýšlení není z Boha“ (Mk 8, 33), než „nemiluješ rozumně, sleduješ lidský cit, který je proti Božímu úradku“? A oslovil satana, protože by se, třebaš nevědomky, stavěl proti spáse každý, kdo by bránil Spasiteli zemřít. Proto se Petr napravil, a když pak Ježíš znovu opakoval svou smutnou řeč, již mu nebránil zemřít, ale slíbil, že zemře spolu s ním. Avšak

nesplnil to, protože dosud nedošel do třetího stupně (lásky), v němž by miloval celou svou silou. Jeho mysl byla sice poučena, jak milovat, ale dosud byl slabý. Byl dobře vzdělán, ale chyběla mu síla; znal tajemství, ale bál se utrpení. Nebyla zde tehdy ještě ona láska, která je silná jako smrt, ale ještě smrti podléhala. Avšak později, když podle Ježíšova slibu byl již vyzbrojen silou z výsosti, začal konečně milovat s tak velikou silou, že když mu ve shromáždění bylo zakázáno hlásat svaté jméno, pevně odpověděl těm, kteří mu to zakazovali: Boha je třeba poslouchat více než lidi! (Sk 5, 29) Pak konečně miloval z celé síly, když pro lásku nešetřil ani vlastní život. Vždyť přece nikdo nemá větší lásku než ten, kdo položí život za své přátele (Jan 15, 13). A i když tehdy ještě život nepoložil, alespoň ho nabídl. Tedy nenechat se zlákat příjemnostmi, zavést klamem ani zlomit bezprávím, to teprve znamená milovat z celého srdce, z celé mysli a z celé síly.

6. Všimni si, že láska srdce je jistým způsobem tělesná, protože více naplňuje srdce člověka citem vůči tělu Kristovu a k tomu, co Kristus v těle dělal nebo přikazoval. Kdo je takovou láskou naplněn, bude snadno zasažen každým slovem, které se toho týká. Nic neslyší raději, nic nečte horlivěji, nic si nepřipomíná tak často, o ničem nerozjímá s větší horlivostí. Proto přináší hojné oběti modliteb, tak jako z tuku vykrmeného telete. Když se modlí, má před sebou svatý obraz Bohočlověka, který se narodil, sál mléko, vyučoval, zemřel, vstal z mrtvých, vystoupil na nebe. Cokoliv z toho mu přijde na mysl, probouzí nutně v jeho duši lásku ke ctnostem nebo potírá neřesti, zahání lákadla, utiňuje tělesné touhy. Domnívám se, že především toto byl důvod, proč se neviditelný Bůh chtěl ukázat v těle a přebývat s lidmi jako člověk; aby totiž přitáhl ke spasitelné lásce vůči vlastnímu tělu především všechny city těch lidí, kteří jinak než tělesně milovat nemohli, a tak aby je postupně přiváděl k lásce duchovní. Cožpak nebyli dosud na tomto stupni lásky ti, kteří říkali: Hle, my jsme opustili všechno a šli jsme za tebou (Mt 19,

27)? Jistě pouze z lásky k jeho tělesné přítomnosti opustili vše, takže nemohli s klidnou myslí ani vyslechnout slovo o (jeho) budoucím spasitelném utrpení a smrti, ale ani později nemohli hledět na slávu toho, který vystupoval na nebe, jinak než s velkým smutkem. Proto jim také řekl: Že jsem k vám tak mluvil, zármutek naplnil vaše srdce (Jan 16, 6). A sám je skrze milost své tělesné přítomnosti odváděl od lásky ke všemu tělesnému.

7. Později však jim ukazoval vyšší stupeň lásky, když říkal: Co dává život, je Duch, tělo samo nic neznamená (Jan 6, 63). Myslím, že až sem již vystoupil ten, který řekl: Ačkoli jsme dříve poznávali Krista podle těla, nyní ho už takto neznáme (2 Kor 5, 16). A snad i prorok stál na stejném stupni, když říkal: Dech našeho chřípí je Hospodinův pomazaný, a dodal: V jeho stínu budeme žít mezi pronárody (Pláč 4, 20). Mně se to jeví tak, že to připojil z pohledu začátečníků, aby si ti, kteří cítí, že nejsou dostatečně silní snášet žár slunce, mohli trochu odpočinout ve stínu a sytili se milou přítomností (Kristova) těla, když dosud nejsou schopni přijmout věci Božího Ducha. Domnívám se, že Kristův stín je jeho tělo a jím byla zastíněna i Maria, aby se tak zmírnila žhoucí záře Božího Ducha. Ve zbožné úctě k tělu Krista nachází tedy útěchu ten, kdo ještě nemá životodárného Ducha v té míře jako ti, kteří říkají: Dech našeho chřípí je Hospodinův pomazaný; a také: Dříve jsme poznávali Krista podle těla, ale nyní ho už takto neznáme. Neboť jinak než v Duchu svatém nemůže být Kristus milován ani v těle, i když to není v celé plnosti. A míra této zbožné lásky je taková, že celé srdce naplní ona příjemnost, takže se celé osvobodí od lásky k veškeré tělesnosti a tělesným nástrahám. To přece znamená milovat Boha z celého srdce. Jinak totiž, pokud snad dávám přednost jakékoli přízni nebo rozkoši svého těla před tělem svého Pána, tak se stane, že mě méně naplňuje to, co mě slovem i příkladem naučil, když v těle zůstával. Není snad naprosto zřejmé, že nemiluji celým

srdcem, když ho mám rozdělené a jeho část vztahuji k tělu Krista, část pak zaměřím k tělu vlastnímu? Vždyť přece říká: Kdo miluje otce nebo matku víc nežli mne, není mne hoden; kdo miluje syna nebo dceru víc nežli mne, není mne hoden (Mt 10, 37). Tedy, abych to shrnul: milovat celým srdcem znamená klást všechno, co nás vábí na těle vlastním nebo cizím, až za lásku k přesvatému tělu Kristovu, a do toho zahrnuji i světskou slávu, protože sláva světa je slávou těla a kdo v ní hledají potěšení, jsou bezpochyby lidé tělesní.

8. I když je to jistě dar, a to velký dar Ducha svatého, tato zbožná láska k tělu Krista, přece jsem nazval i tuto láskou tělesnou, a to vzhledem k té lásce, která již nechápe pouze Slovo jako tělo, ale Slovo-moudrost, Slovo-spravedlnost, Slovo-pravdu, Slovo-svatost, laskavost, sílu a je-li ještě co jiného, co takto může být vyjádřeno. Toto všechno je totiž Kristus, který se nám stal moudrostí od Boha, spravedlností, posvěcením a vykoupením (1 Kor 1, 30). Nebo se ti to jeví tak, že je stejně a stejným citem naplněn ten, který soucítí s trpícím Kristem, je zkroušený a snadno se dojíká při vzpomínce na to, co Kristus snášel, a hlubokými pocity této zbožné lásky se živí a posiluje pro všechno prospěšné, čestné a zbožné; jako ten, který je vždy zapálen nadšením pro spravedlnost, všude horlí pro pravdu, hoří touhou po moudrosti, jemuž je přítelkyní svatost života a kázeň mravů, jehož mravy zcela vylučují vychloubačnost, děsí se nactiutrhání, neznají závist, odvracejí se od pýchy a před veškerou lidskou slávou nejen prchají, ale též si ji hnusí a pohrdají jí, všechnu nečistotu těla i srdce si v nitru velmi oškliví a potírají a nakonec jaksi přirozeně i každé zlo odmítají a to, co je dobré, s radostí přijímají? Srovnáš-li tyto dva a jejich city, cožpak není zřejmé, že ten druhý miluje ve srovnání s prvním láskou vyšší než jen tělesnou?

9. Přece však je dobrá taková tělesná láska, která odmítá tělesný život, opovrhuje jím a přemáhá svět. Postupuje pak

dále k tomu stupni lásky, která je i rozumná; k dokonalosti je přivedena, když se stává také duchovní. Rozumná je láska tehdy, když ve všem, co se má o Kristu chápat, je obsah víry pevně zachován, takže se od čistoty církevního smýšlení neodchyluje žádným předstíráním pravdy ani žádnou heretickou či ďábelskou kličkou. A když se i ve vlastním způsobu života zachovává taková obezřetnost, že se cíl rozlišování neztrácí ze zřetele kvůli nějaké pověře či lehkomyšlnosti, nebo naopak kvůli prudkosti příliš horlivého ducha. To tedy znamená milovat Boha celou myslí, jak jsme již řekli výše. Jestliže se pak přidá také tak veliká síla pomáhajícího Ducha, že pod žádným náporem obtíží či utrpení, ale ani ze strachu před smrtí není spravedlnost nikdy zrazována, pak tedy člověk miluje z celé síly, a to je láska duchovní. Myslím, že toto označení je pro takovou lásku velmi vhodné, a to pro požadavek plnosti ducha, kterým se vyznačuje. Toto tedy ať postačí k tomu místu, kde snoubenka říká: Proto tě dívky milují (Pís 1, 3). V tom, co následuje, ať nám dopřeje odkrývat poklady svého milosrdenství sám jejich strážce, náš Pán Ježíš Kristus, který žije a kraluje v jednotě Ducha svatého, Bůh, po všechny věky věků. Amen.

(BERNARD Z CLAIRVAUX. Kázání na Píseň písní I. 1. vyd. Přeložila Markéta Koronthályová. Praha: Krystal OP, 2009. ISBN 978-80-87183-15-1. Kázání XX, s. 247–257.)

SEDM KRÁTKÝCH TEXTŮ

1

(Ve vzájemné lásce) je zapotřebí se starat o trojí věc, neboť Bůh je láska. Ano, všechny naše obavy, co se týče této lásky, musejí být tyto: aby se zrodila, rostla a uchovala se. Láska se rodí tím, že dáme najíst nepříteli a dáme mu i napít, neboť tímto skutkem na jeho hlavu položíme rozžhavené uhlíky. Tyto rozžhavené uhlíky jsou skutky lásky, které se vrší nad d'áblem. On totiž stojí v čele všech nespravedlivých, a když zmizí, může se na jeho místo narodit Bůh, který je láska. Ostatně láska roste, přicházíš-li na pomoc potřebným v nouzi, jsi-li ochotný půjčit tomu, kdo tě o to žádá, a otevíráš-li duši svému příteli. A konečně, láska se dále zachovává, jestliže skrze slova a skutky uspokojuješ přání svého přítele, i když se tato přání nejeví jako nezbytně nutná. Láska se dále zachová, a někdy dokonce i roste tím, že máme vlídnou tvář, vyjadřujeme se s jemností a jednáme se zářivou radostí. Tak se láska vyjadřuje skrze tvář a slovo, potvrzuje se laskavým a radostným jednáním, neboť právě tímto se dokazuje velkorysost.

Bernard z Clairvaux, Různá kázání č. 121, v Saint Bernard, Sermons divers, sv. II, Desclée de Brouwer, 1982, s. 216.

2

Ty tedy, když snad utrpíš bezpráví, což se v našich společenstvích snadno stane, nespěchej hned, abys po světském způsobu oplatil bratru ostrou odpovědí. Ani se neodvažuj pod záminkou napomenutí ostrým a zraňujícím slovem nějak zasáhnout duši, kterou Kristus uznal za hodnou toho, aby byl pro ni přibit na kříž. Nemruč si káravě pod vousy, nepohybuj rty v jakémisi mumlání, nekrč posměšně nos ani nemrač výhružně čelo. Ať tvé rozčilení zanikne tam, kde vznikne; nedovol mu vyjít tam, kde přináší smrt, aby nezpůsobilo zkázu, abys pak mohl i ty říci spolu s prorokem: Byl jsem rozrušen, ale nepromluvil jsem (Žl 77, 5).

(BERNARD Z CLAIRVAUX. Kázání na Píseň písní I. 1. vyd. Přeložila Markéta Koronthályová. Praha: Krystal OP, 2009. ISBN 978-80-87183-15-1. Kázání XXIX, 5, s. 391.)

3

Nejvíce ze všeho musíme vyhledávat Boží přátelství (dilectio), jež je prvním i posledním ze všech přátelství: jím si zasloužíme, aby nás milovali také lidé, a staneme se znalci v umění nakládat s přátelstvím ostatních. Jakmile si toto dobře osvojíš, to znamená, jakmile je tvé srdce utvrzeno v tom, že nechce být milováno, pokud to není v Bohu a pro Boha, pak naprosto souhlasím, aby ti jemnost tvých způsobů, pokora tvé služby, zdvořilost tvé oddanosti vysloužily úctu od lidí.

Guerric z Igny, Třetí kázání na svátek sv. Benedikta 4, v Guerric d'Igny, Sermons, sv. II, Cerf, 1973, s. 83.

4

Láska ji přitahovala a řídila, naučila ji chodit po svých cestách a věrně ji následovala. Často velmi namáhavě a v rozličných skutcích, s mnoha povzdechy a horoucími přáními, s mnohou netrpělivostí a nelibostí, v protivenstvích a úspěších, v nejrůznějších útrapách; v hledání i v prosbách, v nouzi tak jako v bohatství, ve vzestupech i pádech, v pronásledování a v honbě za něčím, v soužení a zármutku, v úplném znicotnění a rozdrčení, v radostech stejně jako zkouškách věrnosti. Tím se stala připravenou k tomu snášet časy dobré i zlé. Mrtvá či živá, chce se odevzdat Lásce a v největších hlubinách svého srdce snáší mnoho bolesti. Kvůli Lásce touží dospět do své vlasti.

Beatricie z Nazaretu, Sedm stupňů Boží lásky. Sedm způsobů milování, v La vie de Béatrice de Nazareth, Oka: Abbaye Notre-Dame du Lac, 2009, s. 208.

5

Mezi sebou hoří tak velkou láskou, že jestliže se někomu stane, že je odloučený na velkou vzdálenost, z důvodu obecné

prospěšnosti by nedokázala žádná matka více toužit po svém jediném synu. Když k němu znovu přijde, bezprostředně si padnou kolem krku, a tak naplní to, co říká Pán v evangeliu: Jste mými učedníky, budete-li se navzájem milovat.

Neznámý autor, vyšlo ve sbírce *Vetera Analecta* od Jean Mabillon.

6

Bratři, ať duše kráčí kamkoliv, k dobru či ke zlu, vždy kráčí pouze skrze lásku. Jestli má duše ráda věci pomíjivé a zastaralé, které jsou nižší přirozenosti než ona sama, jasně klesá pod svoji úroveň. Avšak jestliže naopak zaměří všechnu svou lásku sama na sebe, je to, jako by zůstala sama v sobě, a jelikož je ubohá, pak dokud bude milovat jen sama sebe, nemůže ani ona sama být jiná než ubohá. Pozvedne-li však člověk k Bohu celé své srdce, celou svou lásku, pak se pozvedne nad sebe sama. A jelikož Bůh je skutečná blaženost (beatitudo), člověk pak může být jedinečně blažený.

Ælred z Rievaulx, Kázání na rok, 43, 30, in *Ælred de Rievaulx, Sermons pour l'année, 3, deuxième collection de Clairvaux, Sermons 29 à 46, Oka : Abbaye Notre-Dame du Lac, 2002, s. 186s*

7

Tím, že přijali onu milost, o níž jsme hovořili, a díky ní obývali totéž místo, těšili se ze sebe samých v Bohu a z Boha v sobě samých. Cítí se natolik imunní vůči všem rozmarům těla, že je pro ně celé tělo pouze nástrojem k vykonávání dobrých skutků. Neboť jakkoliv jsou sžírání slabostmi a trápeními těla, přesto tím víc posilují svého vnitřního člověka (...). Výrazem své tváře a svým chováním, krásou svého života, mravů a skutků, a také svou vzájemnou službou či oddaností a vzájemným přijetím, žijí v takové milostiplné jednotě a dobrých vztazích, že tvoří pouze jedno srdce a jednu duši. Čistotou svědomí a přívětivostí svých vzájemných vztahů již předznamenávají budoucí slávu svých těl, kterou plně obdrží v životě budoucím

a věčném.

Vilém ze Saint Thierry, De la nature et de la dignité de l'amour 51, Paris, J. Vrin, 1953, s. 133-135

ČTYŘI ZAMYŠLENÍ

1



Otec Agustín Romero Redondo (Huerta)

Datum narození: 8. prosince 1936

Datum vstupu: 27. září 1955

Email: agustin@monasteriohuerta.org

Velmi podnětný ohledně tématu bratrství je první text od svatého Bernarda o Boží lásce a lásce k Bohu: Miluješ-li Boha, miluj svého bratra. V běžném životě to je realita. Jestliže se otevřeme tajemství Boha-lásky, cítíme nutnost milovat bratra. Jestliže bratra nemilujeme, i vztah s Bohem se oslabuje. Zažil jsem atmosféru komunity chudé v mnoha ohledech, s

mnoha třenicemi, jež jsou komunitnímu životu vlastní, se vzájemnými střety všeho druhu, s obtížemi, závistí, žárlivostí, reptáním, kdy často vítězily egoismus a izolace, což je něco, co se může přihodit v jakémkoliv společenství.

Avšak v hluboké podstatě této komunity, ve které žiji, i přesto, že nepřestává být „šikem bratří“ (Řehole 1,5) (tedy často zkoušená bratrským bojem), pozoruji, že od prvních let mého mnišského života pokročila na cestě smíření a společenství. Žila se zde zkušenost Boží lásky a člověk si uvědomoval, že je přijatý, milovaný a ceněný. Lidé zvenčí si všimli, že se máme v naší komunitě rádi.

Dílo komunity lze vidět v tom, že naši starší navzdory své minulosti dosáhli smířlivého klidu, plného laskavosti a také něžnosti, který na mladé působí svým pokojem a štěstím. Nakonec zjišťujeme, že jsme svatá církev, nevěsta Beránkova, nové lidstvo, které směřuje ke své plnosti i uprostřed obtíží a různých trápení.



Sestra Josepha Chang [Hye-Kyung Chang] (Sujong)

Datum narození: 19. února 1958

Datum vstupu: 13. prosince 1988

Email: trappistkr@gmail.com nebo trappist2@hanmail.net

Milujte tedy Pána, svého Boha, plnou a naprostou láskou srdce (cordis affectus). Milujte ho veškerou moudrostí a bdělostí rozumu. Milujte ho vši silou ducha natolik, že se nebudete bát pro lásku k němu ani zemřít, tak jak je psáno: „Vždyť silná jako smrt je láska, neúprosná jako hrob žárlivost lásky.“ (Píseň 8,6)

Tato slova ve mně vyvolávají stále chvění, jako když jsem je uslyšela poprvé. Díky nim jsem si uvědomila, že duchovní cesta je spíše integračním procesem než nekonečným vývojem.

Milovat Boha celým svým srdcem, celou svou myslí a celou svou silou lidskou bytost přetváří. Mám zkušenost, že když se tyto tři oblasti vzájemně propojí, nastane změna, a to hlavně ve sféře přání a tužeb. Tak jako protikladnost dvou milujících se, kteří byli uvyklí se vzájemně odmítat a kteří se nyní vzájemně přitahují.

I nadále však mezi nimi zůstává silné napětí a jistá vzdálenost. V této vzdálenosti si můžete uvědomit, jakou máte schopnost osobního a lidského vyprávění. Přestože existuje velká vzdálenost mezi toužící osobou a předmětem její touhy, hraje touha během celých dějin aktivní roli, i když si ji třeba neuvědomujeme. V důsledku toho se zrodilo umění, rozvinula se věda, farmáři zasévali a rodily se nové děti. Jsou lidé, kteří se z tohoto napětí sami vyloučili, jelikož se jim nepovedlo překlenout tuto nekonečnou vzdálenost. Výsledkem je pak ztráta životního elánu a pocit velkého smutku v životě.

Avšak skok bez cíle nevyjde nikdy nadarmo. V krátkém okamžiku, kdy napjaté úsilí může být povoleno, tužba a tužby splynou v jedno. Navíc toto není konec.

Jednota

je tam, kde můžete toužit bez dychtění
a kde dychtivost touží zemřít v druhém.



Otec Justin Muzindusi Kanumbu (Mokoto)

Datum narození: 3. září 1979

Datum vstupu: 1999

Email: justinkanumbu@gmail.com

S velkou pokorou vám chci sdělit svou malou zkušenost se schola dilectionis. Svatý tvrdí, že „co vyvolává největší lásku k Pánu Ježíši, není nic jiného než kalich, který pil, dílo našeho vykoupení“. Boží láska pro mě představuje požadavek, zvláště když uvážím, co pro mě Ježíš vykonal: „můj život“, „můj rozum“ a „mé povolání“, toto vše pochází od Boha. Když přemýšlím nad svou minulostí, nemohu v ní neobjevit Boží ruku.

Narodil jsem se 3. září 1979 v rodině s osmi dětmi, čtyřmi chlapci a čtyřmi děvčaty, všichni vstoupili do manželského svazku. Otec, který byl starostou, a velmi okouzující matka, nás vychovali ve svobodném duchu. Vstoupil jsem do kláštera v roce 1999, roku 2005 jsem složil slavné sliby a v roce 2013 jsem byl vysvěcen na kněze.

Poznal jsem komunitu jako místo, kde se má láska každodenně očišťuje. Můj otec učitel mi často vytýkal, že jsem velmi vázaný

na svou rodinu: tento přechod, vytržení, vyvlastnění jsem prožíval bolestně, s důvěrou. Mezi vůlí a uskutečněním je vždy určitá propast. Mnišský život je velikonoční cesta ve šlépějích Krista. Milovat bez ohledu na sebe, to je něco, co nás přesahuje. Bratrská komunita svědčí o Boží lásce. Ve dvojím přikázání lásky je řečeno vše. Je nádherné spojit lásku k Bohu s láskou k bratru!



Sestra Kathleen O'Neill (Mississippi)

Datum narození: 29. října 1953

Datum vstupu: 6 července 1979

Email: Kathleen@mississippiabbey.org

Mé vnitřní tužby ve věcech lásky se změnily následkem zkušenosti s obrácením, které mě dovedlo do kláštera, byla to silná zkušenost Boží lásky. Zničehonic touha milovat převážila a pohltila touhu být milována. Ovšemže ve mně zůstala a zůstává tato potřeba být předmětem lásky druhých, a to ze všech možných špatných důvodů. Avšak vnitřní energie mého mnišského života je mnohem více chuť tohoto mnohem žádoucnějšího daru, jímž je síla milovat.

Ve svém nádherném komentáři prvního přikázání lásky Bernard nabízí mnoho věcí, které mohou být převedeny do praxe. Stále ve mně zůstává následující pasáž: „Nechť je vaše láska silná a stálá, ať neustupuje strachu ani (to je moje osobní pokušení) se nestaví proti těžké práci (duchovní)“. Myslím, že chápu, že tím chce říct, abychom neváhali milovat něžně a silně. Nejsm si jistá, co Bernard myslel výrazem milovat moudře, ale množství příkladů, jež uvádí, hlavně ty ze života Ježíše, je velkým podnětem pro přezkoumání mého vlastního života.

Avšak více než všechny praktické rady a povzbuzení k opětovnému nasazení mých sil je pro mě darem tohoto kázání skutečnost, že ve mně Bernard probudil přání milovat. Když hovoří o zkušenosti lásky, něco uvnitř mi říká: „Ano, ano! To je to, co chci a co je skutečným smyslem mého života.“ Cítím, jak se obnovuje má důvěra v to, že tento obdivuhodný dar, který mi chce Otec dát, tento dar milovat samotnou Boží láskou, bude jednoho dne mým způsobem, jenž přesahuje vše, v co můžu doufat a představovat si.

PODNĚTY K SEPSÁNÍ

1. Napište tři body nebo myšlenky, které ve vás tento oddíl vzbudil a jež byste si chtěli zapamatovat.
2. Pokud chcete, napište osobní odpověď na body pojednáváné v tomto oddíle. Rozsah cca 250 slov.
3. Chcete-li se o své myšlenky podělit, můžete je poslat otci Michaelu Casey (Tarrawarra) : experientia.editor@gmail.com. Přiložte prosím svoji fotografii spolu se jménem a adresou kláštera, datem narození, datem vstupu do řádu a Vaší osobní emailovou adresou.

LITERATURA K HLUBŠÍMU STUDIU

Charles Dumont, L'amour fraternel dans la doctrine monastique d'Aelred de Rievaulx, v *Collectanea Cisterciensia* 51 (1989), s. 79-88.

Bernardo Olivera, "Aspects of the Love of the Neighbor in the Spiritual Doctrine of saint Bernard," *CSQ* 26 :2-3 (1991), s. 107-119, 204-226.

Patrick Ryan, "Sensus Amoris: The Sense of Love in Two Texts of William of St Thierry," *CSQ* 40.2 (2005), s. 163-172.